

50 54890

ЗНАК

МЕЧК 1924

Т. Г. Б.

Инд №44913

Я. ЖУРБА

2

ЗАРАНКІ

ВЕРШЫ

Бел. судоу
1994 г.

Беларускае Коопэрацыйна-Выдавецкае Таварыства

„Савецкая Беларусь“

МЕНСК, 1924

В. ЖУРБА

18

І К Н А Р А З

25. 0 4. 2009

Глаўліт № 1287. 1 дзяржаўная друкарня Белтрэстдруку.
Заказ № 2027. Друк. у ліку 3000 экз.

Я. Журба.

*Этую книжку посвящаю
щыра каханай сваёй матчы.*

Аўтор.

R. Högda.

1911

År 1911.

ЧЫРВОНЫ ЗОЛАК.

Чырвоны золак загарэўся,
І згінуў хутка мрочны сум.
І шмат з душы цяпер ліецца
Сьвятлістых новых творчых дум.

Чырвоны золак загарэўся—
І ўзьняўся з мроку родны люд:
Парваў змаганьнем ланцугі ўсе,
Пазбыўся ён адвечных пут.

Чырвоны золак загарэўся
І асьвятліў увесь абшар.
Узьняўся волат—гучна кліча:
„Ідзі да працы, мал і стар!..“

Даўно жаданая нам воля—
Прамень шчасьлівых, сьветлых дзён—
Ужо зіхціць над родным краем
І нішчыць цемру і праклён.

Над шматпакутнаю старонкай,
Дзе чулася адно ныцьцё,
Нясецца кліч да творчай працы,
Лунае новае жыцьцё...

Я веру, родны край, што зможаш
Ўсіх ворагаў ты барацьбой,
І праўда, веданьне і брацтва
Ўжо запануюць над табой!

ВОЛЬНАЯ БЕЛАРУСЬ.

Упарта кавала марозна зіма
 Свае ледзяністыя пугы.
 І зьяла надзея: ня вечна-ж нам цьма,
 Ня вечна наш край будзе скуты.

На крыльях сьвятла прыляцела Вясна
 З сваім прамяністым вітаньнем.
 Ад сну узьяла ўсю прыроду яна
 Магутным ажыўчым сьвітаньнем.

Блакiтны зазьяў над зямлёй небасхіл,
 І мара iзноў акрылілась...
 Набраўшысь магутных нязьведаных сіл,
 Вяснай Беларусь абудзілась.

І хутка дало абуджэньне свой плён:
 Над краем загінулі хмары;
 Прыспаны народ цяжкі скінуў свой сон;
 Збыліся сьвятлістыя мары...

Апрані-ж, Беларусь, свой сьвяточны убор:
 Больш няма над табою апекі.
 Сабяры сваю моц ды і гэі на прастор!
 Ты ня ўбачыш ярма ўжо навекі.

Узьніміся адважным арлом ў вышыну,—
 Сьвеціць доля й табе залатая,—
 І з уцехай спаткай сваю радасьць-вясну,
 Бо й к табе прышла воля сьвятая!

В О Л А Т.

Спрадвеку спаў ён цёмны, хмурны,
 Забіты й прыгнячоны ўвек.
 Але пранёсься выбух бурны—
 І ўстаў асілак-чалавек.

За доўгі час набраўся сілы,
Загартаваўся і узрос:
У бой пашоў за край ён мілы
І меч над катамі узьнёс.

Лілася кроў чырвонай хваляй,
Ад краю ў край віхор гудзеў,
А хвалі бурна клекаталі,
Будынак тросься і трашчэў...

І вось патроху выбух буры
Над стараной пачаў сьціхаць.
Руіны й кроў—адзнак віхуры—
Краіна стала зажыўляць.

Хоць волат быў у змардаваньні,
Увесь ў крыві і ў ранах ён,
Але магутнае змаганьне
Дало здаровы значны плён.

Заварушылася краіна,
Заве дамоў сыноў сваіх
На адбудову ўсіх руінаў,
Каб больш ня ведаць бед ліхіх...

Хвала-ж табе, чырвоны волат!
Ты вартаўнік абшараў ўсіх,
Бо начаку твой грозны молат
Для новых ворагаў тваіх!

ПЕСЬНЯ НАД КАЛЫСКАЙ.

Хлопчык адзінокі,
Яначка мой мілы,
Ціха спачывай.

Бацька твой далёка,
Там кладзе ўсе сілы
Ён за родны край.

Баю, баю, бай.

Хоць і гінуць сілы,
Але час настане—
Зможам мы ў баю.

І тады, мой мілы,
Будзем грамадзяне
Мы ў сваім краю.
Баю, бай, баю.

І тады народу
Добра будзе, дзетка,
Шчасны будзе край.

Запануе згода,
Будзе край у кветках,—
Прыдзе вечны май.
Баю, баю, бай.

З ЧУЖЫНЫ.

З сьветлай воляй, край мой родны!

Шлю прывет табе,

Шлю з далёкае краіны,

Дзе так сумна мне.

Толькі ўспомніў цябе, краю,

Я у чужыне—

І забілась сэрца моцна,

Радасна ў мяне,—

Што ачнулася старонка,

Змрок дзе панаваў,

Што народ заварушыўся,

Голас свой падаў;

Што ён скінуў пуці рабства

І к сьвятлу ідзе,

Гымны волі, гымны працы

Весела пяе;

Што ў руках трымае моцна
 Свой чырвоны сыцяг
 І рухае цвёрдым крокам
 Ён на новы шлях...
 Хай-жа й далей ідуць упарта
 Сейбіты твае
 І кідаюць жменяй поўнай
 Зерняты свае.
 Хай насеньне ў вольным краю
 Дасьць свой моцны плён;
 Хай ўзрастае крэй мой родны,
 Хай красуе ён!

ВАСКРОС КРАЙ...

Зямля ачнулася ад сну,
 Сьпяшыць спаткаць красу-вясну.
 Нясецца гучны шум ў палёх,
 Вясёлы гоман па лясох.
 Руччы зьвіняць, шумяць, гудуць,
 Да новага жыцьця завуць.
 Шумяць, бурляць вадой лугі...
 Парваны пугы-ланцугі.
 Ляціць яскравай марай сна
 Ў наш край цудоўная Вясна.
 Наўкола чырвань зіхаціць;
 Аб волі вестка скрозь ляціць.
 І разам з ёй шчасьлівы гук:
 «Гаротны люд пазбыўся мук!..»
 І дзіва шле зычлівы лёс:
 Наш край запраўды ўжо вясрос,
 Пазбыўся ўціску і ныцьця,
 Вясрос для новага жыцьця!

ПЕСЬНЯРОМ ЖАЛЬБЫ.

Гэй, жальбы песняры,
 Годзе ўжо сумаваць!
 Калі-ж будзе вам час
 Весялей засьпяваць?!

Гэй, выходзьце, сябры,
 Вы у поле хутчэй,
 Палюбуйцеся красой
 Беларусі сваей!

Вы зірнеце наўкол:
 Скрозь аздоба зіхціць;
 Птушак песьні ўгары —
 Аж паветра дрыжыць.

Вунь стаіць ля кустоў
 Старасьвецкі курган,
 А наўкола яго —
 Рознакветны дыван.

Вунь працоўнік арэ
 Скібы чорнай ральлі
 І хапае грудзьмі
 Пах ад сьвежай зямлі.

Вунь лясок за гарой.
 Колькі дзіўных там чар!
 Як прынадна заве
 Зеляніны гулчар!

Там вазёрка блішчыць
 У кустох лазьняка,
 А там срэбрам бруць
 У нізіне рака...

Ужо золак зазьяў
 І над нашай зямлёй;
 Ў краю сонца ўзышло
 З залатой яснатой!

Сваю долю наш люд
 Адшукаў ў барацьбе.
 Жыцьцё новае ўжо
 Ён будзе сабе...

Дык жа кінце, сябры,
 Сумаваць, гараваць!
 Ці ня час ужо вам
 Весялей засьпяваць?!..

ГОДЗЕ ПЛАКАЦЬ !...

Годзе плакаць, сумаваці,
 Годзе сьлёзы ліць дарэмна!
 Жыцьцё новае заве нас;
 Зьнікла праца пад'ярэмна.

Голас гучны, голас звонкі,
 Сьпеў вясёлы, гэі, прасьніся,
 Пранясіся песьняй дзіўнай,
 Думкай-казкай адзавіся!

Гэі, да працы падымайся,
 Люд прыспаны, схамяніся:
 Час на сьвет зірнуць бадзёра;
 З песьняй дружнай узьніміся!

Не спалохнуць нас прынукі,
 Нам ня страшны рэкі поту.
 К ліху-ж жудасныя думкі!..
 Дружна выйдзем на работу!

Хай з вясёлай песьняй праца
 Хутка спорыцца у жыцьці.
 Новых думак, песьняў, сьмеху
 Не шкадуйце, пакажэце!

Дык-жа годзе сумаваці,
 Годзе сьлёзы ліць дарэмна!
 Жыццё новае заве нас;
 Зьнікла праца пад'ярэмна!

ГЫМН ПРАЦЫ.

Асьвятліў родны край
 Волі сьветлай прамень—
 І узьняўся наш люд,
 Прывітае свой дзень.
 Цяжар путаў ліхіх
 Ужо згінуў навек;
 У будынак сьвятла
 Увайшоў чалавек.
 Працаўнік-беларус!
 Прад табой вольны шлях:
 Сабяры-ж ты ўсю моц—
 І будуй новы гмах!
 Гэй за працу хутчэй,
 У поле ўсе—як адзін!
 Беларус ад вякоў
 Цяжкай працы быў сын.
 Шчыра праца—падмур
 Сьветлай долі тваей:
 Толькі у працы сваё
 Знойдзеш шчасьце хутчэй.
 Дык, бязладзьдзе, гэі прэч!
 Праца дружная йдзе.
 Гэй, хутчэй вольны шлях
 Працаўной грамадзе!..
 Працы дружнай сям'ёй
 Мы пяём гимн-прывет,
 І да працы сьвятой
 Будзем зваць цэлы сьвет!

БУДАЎНІКОМ НОВАГА ЖЫЦЦЯ.

З кожнай хвіляй ўсё магутней
Ваш чырвонай працы дзень,
Гэты ясны, агнякветны
Ваш прамень.

Хоць ваш вораг яшчэ моцны,
Працы хоць вялік абшар,—
Пераможа ўсе прашкоды
Комунар.

Дык-жа будзьце вы стыхійна
Маладымі, як вясна;
Згінуць ворагі, як тая
Мара сна.

Шчасьце ўнукам вы купілі,
Наш вы зьнішчылі праклён.
Не забудзем мы ніколі
Гэтых дзён.

Творчай працай ў жыцці краю
Вы зрабілі значны сьлед;
Дачакаліся мы ўбачыць
Новы сьвет.

У сваёй вялікай працы
Будзьце ўпарты вы, байцы.
Сьветлай будучыны й шчасьця
Вы—тварцы.

Помніце, што ўсё былое
Бурай зьнішчана даўно;
Зьнікла ў памяці народнай
Ужо яно.

Над палямі чырванеюць,
Сьцягі вольныя мігцяць;
Крокам цвёрдым выступае
Наша раць.

Золак сьветлы і яскравы
 Спатыкае сённяя край...
 Вольны люд, гэроюў працы
 Апявай!

ПЕРШАГА МАЯ.

Праз горы мёртвых мы калісь
 На гэта сьвята йшлі
 І сьцяг чырвоны ўсіх краёў
 Тады з сабой нясьлі.

Сьвятым для нас дзень гэты быў,
 Надзею нам даваў;
 Чырвоным бляскам ён сваім
 Нам сэрцы запалаў.

І доўга ўпарта білі ў лад
 У кузьнях кавалі,
 Будзілі наш прыспаны люд,
 Працоўны люд зямлі.

Пачуў той кліч—і ўстаў народ,
 Прыгнечаны здаўна.
 Зазьяла воля й прынясла
 З сабой сьвятло яна.

Сьвяткуй свой май, працоўны люд:
 Ня будзе ўціску ўвек!
 І новым днём нясіся, гимн,—
 Стаў вольны чалавек!..

НОВАЯ ЖАЛЕЙКА.

Дзіўная рэч нам зьявілася:
 Мары ўвайшлі у жыцьцё.

З краем маё аднавілася
Сэрца і з ім пачуцьцё.

Смутныя струны, парвецца,—
Годзе вам жудасна ныць!
Больш ужо, сьлёзы, ня лецца:
Сонейка шчасьця блішчыць!

Кіну жалейку журботную,—
Стала ў жыцьці нам сьвятлей.
Кіну я песьню маркотную
І запяю весялей.

Зроблю жалейку я новую,
Жыцьця сяброўку маю,
Сэрцам вясёлым маёвую
Песьню змаганьня сьпяю.

ЧЫРВОНЫ СЬЦЯГ.

Працоўны люд уцехаі зьяе,
Бо выйшаў ён на вольны шлях;
Надзею ў сэрцы запалае
Чырвоны вольны сьцяг.

Сяляне вольнай грамадою
Ідуць да працы на палёх,
Узняўшы моцнаю рукою
Чырвоны вольны сьцяг.

Ў заводах скрозь зьвініць, грахоча;
Кіпіць работа на станкох...
А над заводамі лапоча
Чырвоны вольны сьцяг.

Ваякі голасна сьпяваюць,
Заядым ворагам на страх,

Гымы волі, а ў руках трымаюць
Чырвоны вольны сьцяг.

Будынак новы мы заклалі;
Вялікі трэба споўніць гмах...
Але дае нам веру й далей
Чырвоны вольны сьцяг.

ХТО МЫ?

Мы з тых, каго вы так чакалі
З надзеяй, радасьцю й любоўю;
Сюды прышлі з чырвонай далі,
Акрыты пылам, потам, кроўю.

Ня ведаем мы змардаваньня:
Мы—сіла грамады бязьлікай,
Ваякі працы і змаганьня,
Сябры комуны мы вялікай.

Тварцы ўсіх фабрык і заводаў,
Спрадвеку б'ёмся мы за волю.
Мы—ворагі ліхіх прыгодаў;
Нясём у край мы шчасьце, долю.

Прышлі і моцнымі рукамі
Будуем тут палац вялікі.
Змагацца хто пасьмее з намі?—
Хаўрус наш моцны і бязьлікі!

Хоць шлях наш камяністы й цяжкі,
Мы ў працу верым і змаганьне;
І дружна ўзьняўшы молат важкі,
Шлём новай долі прывітаньне.

У барацьбе з вялікай бурай
Мы моц сваю загартавалі.
Ня грозны нам цяпер віхуры:
Як волат—мы магутны сталі!

Наш кліч да ўсіх, чыё сумленне
 Яшчэ хоць малай іскрай зьяе:
 Да працы з намі!.. Ідзём з натхненнем!..
 Нас слава вечная чакае.

РАСКУТЫ ПРОМЭТЭЙ. *)

„За гарамі горы хмарами павіты,
 Пасеяны горам ды крывёй паліты;
 Спакон веку Промэтэя там арол карае,
 Штодзень дзяўбе яго робры, сэрца разрывае“...

З народнай песьні аб Промэтэю.

Калісь у старажытнасьці багі Алімпа
 К скале, марскі што грэбень абмываў,
 Так моцна прыкавалі Промэтэя,
 Што нярухома ён, як-бы мярцьвяк ляжаў.
 Як толькі ён, зьнямеўшыя ад болі рукі й ногі
 Хоць крыху рупіўся заварушыць,
 Яго пакутай злоснаю каралі.
 Здавалася, што надта мала будзе ўжо ён жыць.
 Як толькі ён хацеў падаць свой голас,
 Яны хутчэй яму сьціскалі рот.
 І хоць ён люду мілы быў, бо даў сьвятло жывое,
 Але атратаваць яго бязмоцны быў народ.
 І думалі памсьлівыя багі Алімпа,
 Што ўмацавалася улада іх навек.
 Але свае астатнія напружыў сілы
 Магутны гэты чалавек—
 І затрашчэлі і рассыпаліся з званам,
 Трымаўшыя яго так моцна ланцугі.
 І вось, на дзіва ўсяму сьвету, вольны
 Пакінуў ён марскія берагі.

*) Промэтэй—гэта, як гаворыцца ў грэцкіх апавяданьнях аб багах і волатах,—дзяцюк-асілак, які ўкраў у багоў для людзей агню і за гэта багамі быў прыкаваны моцнымі зьлезнымі ланцугамі да скалістае гары.

Багоў Алімпа захапіў спалох вялікі,
 Замёрла сэрца ўладароў ліхіх
 Ад думкі тэй, што Промэтэй ўжо хутка
 На грозны суд пацягне іх...

Лунаюць скрозь чырвоныя штандары...
 Здаецца, згінула навек ліхое зло.
 Зьлілося ўсё—сьцягі, народ і песьні—
 У адно чырвона-бурнае сьвятло.
 Цябе я сёння ўсюды бачу, Промэтэй наш родны.
 Хай ведае аб гэтым цэлы свет.
 У шумных гарадох і ў ціхіх вёсках—
 Твой скрозь відаць чырвоны сьлед!
 Парваў навек ты ланцугі пакуты,
 Нясеш аб сьветлай волі гучны клік.
 На дзіва дзіўнае усім народам
 Зьявіўся ты—магуч, вялік!
 У вуснах ачуняўшага народу—Промэтэя
 Цудоўнай новай песьні гук зьвініць,
 І вестка аб жыцьці сьвятлістым, вольным
 Наўкола шпаркая ляціць.
 Ідзе народ бязьлічнай грамадою,
 З вясёлым гімнам волі залатой,
 Наперад дружнаю магутнаю сямьёю—
 Да працы ўцешнай, вольнай і сьвятой!

ПЕСЬНЯ ВАЯКОЎ РЭВОЛЮЦЫІ.

Палае золак прамяністы
 Над ачуняўшай стараной.
 Парваны ланцугі навекі,
 І схамянуўся люд душой.

Магутны гімн нясецца вольна,
 І думкі рвуцца на прастор.
 У нашых песьнях працы й волі
 Узьлёт да сонца і да зор.

Ё праменьнях золаку мы бачым
 Усход шчасьлівага жыцця:
 Дзе нёсся енк людзей пакутных,
 Навек ня будзе там ныцця!

Мы весьнікі сусьветнай волі,
 Наш з кожным днём ўзрастае лік.
 Да вас, таварышы краеў ўсіх,
 Мы шлём магутны упарты клік:

Ёставайце, сябры ўсіх абшараў,
 К астатней йдзіце барацьбе,
 Зруйнайце лад стары й будуйце
 Жыццё вы новае сабе!

ГРАЙЦЕ, СТРУНЫ...

Грымце, як буры пяруны,
 Мае пролетарскія струны,

Сьмялей к барацьбе заклікайце,
 Ад рабскага сну абуджайце!

Хай гукі ў заводы імкнуцца —
 Там клічам агнёвым нясуцца,

Хай граюць у вольных абшарах —
 Ё сялянскіх цярнёвых папарах.

Хай звон гучным рэхам ракоча
 І сьветлую долю прароча.

Хай згіне навекі батрацтва,
 Жыве хай сялянскае брацтва!..

Грымце-ж, як буры пяруны,
 На ўвесь сьвет, працоўныя струны!

Сусьветных байцоў вы склікайце
 І сьвет з ланцугоў вызваляйце!

СКАЛА І СФІНКС. *)

„Прыгнячоных жывуць на-
дзеяй на звальненне.“

На высокай, магутнай гранітнай скале
Сфінкс разлэгся і ўдаль пазірае.
Шмат прайшло ўжо гадоў, а ён важна ляжыць
І відаць, што нічога ня дбае.
І ні разу у гордай яго галаве
Не радзілася думка жывая,
Як жыве й адчувае скала, што пад ім,
Што яго шмат сталаеццяў трымае.
Пракананы даўно быў стары, што скале
Лёс назначыў на вечныя векі
Трымаць моўчкі яго, і ад зьдзеку таго
Век ня звольняць ніякія лекі.
Памыліўся аднак у тых думках гультай.
Час ляцеў... Дождж і вецер паволі
Напявалі граніту і ўночы і ўдзень
Вечна дзіўную песню аб волі.
Гаманілі яму, што ня трэба тут сфінкс,
Што прыносіць ён шкоду сабою,
І што можна пазбыцца цяжару таго
Толькі упартай бітвой-барацьбою.

*

І задумаўся моцнаю думкай граніт:
„Цярпець зьдзек, прыгнячэньне ліхое
Можа лёс і ня думаў яму назначаць;
Можа тут ашуканства якое?..“
І ўзьнімаліся думкі адна за аднэй
І упарта снавалі узоры

*) Сфінкс—ідал у эгіпцянаў з львіным целам і чалавечай галавой, высечаны з каменя.

Аб жыцці, дзе і шчасыця і радасыці шмат,
 І аб вольным сьвятлістым прасторы.
 Марыў дзіўны малюнак асілак—граніт:
 Яго дзеці—пяшчынкі ўжо вольны,
 І мігцяць яны ў хвалях люстранай ракі
 Ў працы дружнай уцешнай супольнай...
 Адрадзіўся граніт пасля гэтых хвілін.—
 Сталі дні яму надта нямілы;
 Схамянулася моцнае сэрца ў грудзёх,
 І пачуліся новыя сілы.
 па чаў аддзяляць ён пяшчынкі свае;
 Іх падхватываў вецер і хвалі
 Ля скалы, плюскатаўшай бурлівай ракі,—
 Яны з хвалямі ўдаль адпльывалі...

*

Горды сфінкс у сваім асьляпленні й ня знаў,
 Што з цярплівым гранітам рабілася.
 І прышоў дзень збавеньня для ўпартай скалы,
 І гранітная глыба размылася.
 Дуноў моцны віхор—і зваліўся той сфінкс, —
 Быццам гром загрымеў з грознай хмары —
 І ўміг згінуў у хвалях бурлівай ракі;
 Быў даўно ўжо ён варт гэтай кары!
 Заскакалі вясёла пяшчынкі над ім
 Ад уцехі, што вольна ім стала,
 І хутчэй засыпаць сталі ката свайго,
 Каб ўміг аб ім памяць растала.
 Уздыхнулі свабодна пяшчынкі скалы, —
 Прышла воля й да іх залатая, —
 Узялісь будаваць жыццё новае; скрозь
 Закіпела іх праца жывая.
 Сярод працы сваёй не забылі яны
 І сусьветных братаў і іх ранаў;
 Прыгнячоным усім яны шлюць гучны кліч:
 „Гэй, скідайце хутчэй вы тыранаў!..“

МАРШ ЧЫРВОНААРМЕЙЦАЎ.

Адважнай моцнай грамадою
 Чырвоным шляхам мы ідзём,
 І рэволюцыі сусьветнай
 Мы свой магутны гімн пяём.

Жаўнер, рыхтуйся ў бой
 За новы лепшы сьвет,
 Упартай барацьбой
 Зрабі сусьветны сьлед!

Мы верым цьвёрда ў перамогу.
 Мы ясна бачым прад сабой,
 У вогнішчы чырвоных зыркiх,
 Астатні і рашучы бой.

Жаўнер, рыхтуйся ў бой і г.д.

Мы кажам ўсім, што хутка ўбачым
 Над цэлым сьветам вольны сьцяг,
 Бо пролетары ўсяго сьвету
 Ужо ступіў на новы шлях.

Жаўнер, рыхтуйся ў бой і г.д.

У барацьбе і дасяганьнях
 Мы ўпарты, цьвёрды, як чыгун.
 Мы новае жыцьцё будзем;
 Тварцы сусьветных мы камун.

Жаўнер, рыхтуйся ў бой і г.д.

Вялікай бойкай, што здабыта—
 Усё нашай куплена крывёй.
 Век не забудзем тэй мы бойкі,
 Бо мы свой гарт дасталі ў ёй.

Жаўнер, рыхтуйся ў бой і г.д.

Штандар чырвоны мы над сьветам
 Узьнімем моцнаю рукою

І павядзём сяброў сусьветных
За новы лад ў астатні бой!

Жаўнер, рыхтуйся ў бой
За новы лепшы сьвет,
Упартай барацьбой
Зрабі сусьветны сьлед!

ВЯЛКІЯ УГОДКІ.

*(З прычыны 5-й гадавіны скасавання цар-
скае ўлады.)*

Мігцяць—чырванеюць сьцягі і штандары
Угары над людзкой грамадой;
Уцехаю зьяюць шчасьлівыя твары:
Зара занялась над зямлёй!

Магутныя песьні ракою ліюцца,—
Удаль яны рвуцца хутчэй;
А думкі бурлівым вихорам нясуцца,
І шмат у іх сьветлых надзей.

І радасна сёньня, бо волю сьвяткуе
Працоўная дружная раць;
Адзін аднаго з адраджэньнем віншуе,—
Іх сэрцы уцехай гараць.

Зазьяла свабода—і згінулі здзекі;
Ліецца сьвятло над зямлёй.
Разьбіліся рабскія пумы навекі,
І люд схамянуўся душой.

Наўкола кліч радзны, вольны нясецца
Ў сусьветны шырокі прастор;
Ад цемры адвечнай люд шчыра імкнецца
Да яснага сонца, да зор!...

Злучайцеся шчыльна, краінаў народы—
Грамады працоўных людзей!
Сьвяткуйце вялікае сьвята свабоды,—
Хай гімн ваш ліецца з грудзей!

БЕЛАРУСЬ.

Як люблю я цябе,
Беларусь ты мая,
І як дарага мне
Ўся аздоба твая!
Вось я полем іду,
Што зіхціцца расой,
Я люблюся тут
Нашай роднай красой.
Ў небе скрозь ясната,
Няма воблачка ў ім.
Вабіць душу маю
Даль блакітам сваім.
А на ўсходзе здалёк
Палыхае пажар.
Сонцу гімны зьвіняць,—
Колькі ў гімнах тых чар!
З сэрца водгук ляціць,
Душа рвецца туды—
К небу сінему, ўдаль
Ад жыццёвай нуды...
Во я ў гай увайшоў:
Тут журчыць ручаёк,
Зеляніна ўвакол,
Сьпеў нясецца здалёк.
Вунь бярозкі стаяць
Беласьнежняй гурмой,
Упрыгожаны дол
Аksamітам—травой..

А за гаем ізноў
Пацягнулісь палі;
Тут чакаюць зярна
Ніўкі сьвежай ральлі...

А як зьмеркі зыйдуць,
Заснуюць чорну ніць,—
Ўся прырода тады
У задуме стаіць.

У абоймах начы
Засыпаюць кусты,
Нікне гоман лясоў,
Не шапочуць лісты.

Задыміцца рака,
Сьціхнуць скрозь галасы,
І падуць на траву
Кроплі сьветлай расы...

Ўсю аздобу тваю,
Беларусь ты мая,
І тваю ясну—
Эх, люблю-ж моцна я!

РОДНАЙ СТАРОНЦЫ.

Ізноў навясьлі хмары
Над роднай стараной;
Трывога за айчыну
Ізноў ў душы маёй.

Але я цьвёрда веру,
Я веру ўсей душой,
Што ворагаў здалее
Край родны, мілы мой.

Табе, мой краю родны,
Жыцьцё ўсё аддаю,
Свае і думкі, й песьні,
І ўсю любоў маю.

У табе мая уцеха,
Жыццё маё з табой,
Мая надзея й радасьць,
Край родны, мілы мой!

Я шчыра жычу й веру,
Што вечна будзеш жыць,
Што ворагі ўсе згінуць,
Бо сонца ўжо блішчыць!

ВОГНІШЧА.

Прашаўніком асьветы.

Падкладайце, браты,
Сюды дроўцаў хутчэй,
Каб ня згас наш агонь,
Каб сьвяціў ён ярчэй!
Тым, хто ў цемры жыве,
Каб мігцеў гэты сьвет,
Каб маланкай палаў
Чараўны агняцьвет!

Каб сьвяціў сьцежку нам,
Каб ён вечна гарэў:
Хто ў бяздольлі жыве,
Каб той сэрца сагрэў.
Хай яго адусюль
Браты бачуць мае:
Думкі вогнішча тым
Хай распалюць свае.

Дык палай-жа, агонь,
Гэй, ярчэй ты палай,
Дзіўны сьветач ты наш,
Засьвяці на ўвесь край!

Не шкадуйце-ж драўцоў,
Мае сябры-браты:
Разьняціце ў душах
Гэты вогнік сьвяты.

Каго люты мароз
 Тут так моцна скаваў,
 Каб сьвяты ваш агонь
 Асьвячаў, аграваў...
 Дык палай-жа, сьвятло,
 Ясным сонцам палай:
 Хай праменьні твае
 Паляцяць на ўвесь край!
 Дай нам моц, каб хутчэй
 Люд магутным тут стаў,
 Абудзі, узьнімі—
 Каго сон спанаваў!

У КУПАЛЬСКУЮ НОЧ.

Гэй, паліце агні—час ў дарогу ўжо нам!
 Пойдзем мы па таёмныя кветкі.
 Захаванае шчасьце мы знойдзема там;
 Нас праславяць на цэлы сьвет дзеткі.

Гэй, хадзем-жа, браты, ўсей грамадай у бор!
 Скарб таёмны мы там адшукаем.
 Нам дарога ясьней, бо ліецца сьвет зор,
 І дармо, што прашкоды спаткаем.

Мы ідзем... Думкі сьветлыя з намі ляцяць,
 Бо жадаем ясьнейшае долі.
 Пуцявіна відней—агняцветы гараць;
 Тут прастор навакол,—мы на волі.

Запалаў ужо ясны наперадзе сьвет:
 Больш ня будзе нам цяжкага зьдзеку!
 Ці ня ў нашых-жа сэрцах гарыць агняцвет,
 Што у процьме гібеў тут ад веку?!..

З цьвёрдай верай ідзем агняцветы ірваць,
 Хоць у пушчы вужакі і гады.

Нам прашкоды наўкола будзе іх раць...
Гэй, сьмялей! не баімся мы здрады!

Вунь, як зоркі, ўжо кветкі блішчаць у кустох,
І праменьні ляцяць залатыя...

Бляск магутнага сонца разьліўся ў палёх,
Нашы сілы жывіць маладыя!..

ВЯРТАНЬНЕ Ў РАДЗІМУ.

Вунь за жытнім полем

Ля гары лясістай

Заблішчэла рэчка

Стужкаю срабрыстай.

Рэчка хутка коціць

Ўдаль шумлівы хвалі.

Вунь куточак родны

У блакітнай далі.

Зноў я вас убачыў,

Родныя загоны.

Вунь лясок, ля лесу

Зелянеюць плёны.

Па-над рэчкай сьветлай

Вылунала вёска,—

Туляцца па ўзгорку

Хаты і бярозкі.

Вунь кусты ля рэчкі,

Дзе зьбіраў суніцы,

Дзе паіў кароў я

Шклістаю вадзіцай.

Там вярбінка нізка

Над вадой схілілась,

Дзе, я помню, ў дзецтве

Рыбка так лавілась.

Тут куток мой мілы,

Дзе калісь радзіўся,

Дзе калісь я кволы

Ў гэты сьвет зьявіўся.
 Во й садок зялёны,
 А за садам хатка,
 Дзе калісь я бачыў
 Ласкі роднай маткі.

Тут кацілась хваляй
 Дзецтва залатое
 З мілымі гульнямі,
 З шчасьцем, з яснаюю.
 Кожную тут дробязь
 Ўспомніць сэрцу міла.
 Тут я ўздаваўся,
 Узмацаваў я сілы.

Цешыўся я шчыра
 Характвом прыроды,
 Бачыў шчасьце й радасьць,
 Бачыў і нягоды.
 Пазнаваў людзей тут
 І вучыўся жыць,
 Шчырых меў я сябраў—
 Іх мне не забыць.

Ведаў тут я працу,
 Ведаў і спачынак.
 Захаваў ў душы я
 Сьветлы успамінак.
 Чыстым, шчырым сэрцам
 Тут спазнаў каханьне...
 К табе, родна вёска,
 Ляту наспатканьне!..

НА ПРАДВЕСЬНІ.

Годзе, сьняжыначкі,
 Сыпацца з неба!
 Яснага сонейка
 Нам ужо трэба.

Дзеткі нацешылісь
Вамі ўжо ўволю,
Баб наляпіліся
З гурбаў даволі.
Хутка растопяць вас
Сонца праменьні;
Скрозь тут пачуецца
Ваша імкненьне;
Скора напоіце
Маці—зямліцу
Сьвежай, сьцюдзёнаю
Шумнай вадзіцай.
Хутка пальюцца ўжо
Звонкія песьні
Птушачак з выраю
Тут на прадвесьні.
Зьявляцца госьцейкі
К нам вяснавыя—
Згоняць маркотныя
Сны зімавыя.
Сонейка яснае
Будзе жывучым:
Нівы сагрэюцца
Блескам магучым.
З сошкай—крывулькаю
Ў поле араты
Скора ўжо выедзе—
Сілай багаты.
Ён падрыхтуе там
Глебу для збожжа,
Каб красаваліся
Нівы прыгожа,
Каб ускарміці ўсіх
Людцаў на сьвеце,
Каб галадуючых
Вёскай прыгрэці.

Пільна-ж старайся ты,
 Братка—араты!
 Будзеш і сёлета
 Хлебам багаты.
 Хай вясна сьветлая
 Дасьць табе долі;
 Праца вялікая
 Жджэ цябе ў полі.

ПЕСЬНЯ МАЛАДОГА АРАТАГА.

Золак зьяе. Ціха ў полі.
 У небе чутны дзіўны хор.
 Я з вясёлай песьняй волі
 Выяжджаю на прастор.

Ранніх птушак прывітаньне,
 Песьні, працу і зямлю
 І вясеньняе сьвітаньне—
 Як-жа моцна я люблю!

Малады і здольнасьць маю
 Сілы, гарту ў мяне шмат;
 Для карысьці свайго краю
 Працаваць заўсёды рад.

Я пяшчаныя загоны
 Добра, тлуста угнаю;
 Узыйдуць добрыя тут плёны,
 Як старанна абраблю.

Гэй, мой конік, на разлогі!
 Варушыся хутка, брат;
 Нашы новыя ногі
 Зробяць ў полі добры лад.

На дзярністых на палетках
 Новай долі чую дух.

Мне ня грозна праца ўлетку
 Рэжа ёмка скібы плуг.

Я працую бяз прынукі
 Ад зары і да зары.
 Больш ня будзе ўціску, мукі:
 Мы жыцця гаспадары!..
 Золак зьяе. Ціха ў полі.
 У небе чутны дзіўны хор.
 Я з вясёлай песьняй волі
 Выяжджаю на прастор.

НА ПОЛІ.

Іду полем зялёным, а жыта наўкол
 Тут хвалюецца.
 На загонах краса ў кожнай кветцы, ў траве—
 Усюды чуецца.
 А вятрыска шугне—свежы пах панясе
 Ва ўсе стораны.
 Я на поле прышоў, я прышоў адпачыць,
 Працай змораны.
 Тут прыветна мне ў вочы глядзяць васількі
 Мае мілыя.
 Ад травы, ад лугоў набяруся ў палёх
 Дзіўнай сілы я.
 Нібы вагар вады—тут жытнія лагі
 Разьбягаюцца.
 Пяюць птушкі ўгары, бы званочкі зьвіняць—
 Заліваюцца.
 І нясецца наўкол песьня—лету хвала,
 Усюды чутная..
 Скуль зьявілась, краса, на палёх залатых
 Ты магутная?—
 То аратая шчырая праца наўкол
 Тут красуецца:
 І у пушчы і ў лузе й на нівах палёў
 Яна чуецца.

У ПРЫПАР.

Сіняе неба бяз хмарак,
 Ветрык ледзь-ледзь набяжыць;
 Ціха навокал, ні зыку,—
 Сьпека нямая стаіць.

Выйшла на поле, бы войска,
 Жонак, дзяўчат і хлапцоў.
 Знойдзецца кожнаму праца:
 Прыпар гарачы прышоў.

Тут падварочваюць сена,
 Там заграбаюць у стог;
 Вунь і на воз ускладаюць...
 Носіцца гук па палёх.

Косы свае навастрыўшы,
 Сталі касцы дружна ў строй:
 Кветкі пахучыя, траўка—
 Ўсё палягло пад касой.

Вунь на шырокім узгорку
 Бабы сагнуўшыся жнуць;
 Смага ссушыла іх вусны,
 Рукі іх змораны, мруць.

Дружна-ж вы, людцы, працуйце,
 Згоднай супольнай сям'ёй!
 Сьмела спаткаеце зімку,
 Сядзячы ў хатцы сваёй.

ЗАШУМЕЛА ЖЫТА.

Зашумела жыта
 Сьпелым коласам,
 Павяло размову
 З ветрам-сіверам.

Ты ня дуй сярдзіта,
Вецер-сівер злы,
Не гані так хутка
Хмары з поўначы,

Не насып ты граду
Таго белага,
Што руйнуе зелень
З зямлёй-маткаю,

Бо ў бясхлебнай вёсцы
Хлебароб з сям'ёй
Згіне з галадухі,
Як прыдзе зіма.

Лепш ты, вецер-сівер,
Хмару грозную
Пранясі над нівай
Далей, як мага.

Хай дыхне лепш ветрам
З поўдня жаркага,
Праліецца дожджык
Ціхі, цёпленькі.

Пасьля дожджу сонца
Хай зірне ізноў,
Ажывіць сабою
Поле жытняе,

Каб на ніву ў прыпар
Хлебароб з сям'ёй
Выйшаў з сьветлым тварам,
Выйшаў з радасьцю

І узяўся рэзаць
Жыта цяжкае
Ды вазіць да дому
Скарб працоўны свой.

Ж Н І В О П

Поле шырокае, сьпелае жыта,
 Сонца высока стаіць.
 Цэльнае войска людзей на загонах;
 Праца на полі кіпіць.
 Хоць гарачыня пячэ несьцярпіма,—
 Гэта ня грозна жняям:
 Звонкія песьні ліюцца на полі,
 Душу ўзьнімаюць людзям.
 Ледзь праляціць вецярок—і заціхне
 Між залацістых снапоў.
 Чуецца дружны на нівах вясёлых
 Шум ад сталёвых сярпоў...
 Піснуў дзяцёнак маленькі ў калысцы.
 Жнейка кідае сярпок,
 Хутка калыша, ўсьцішае дзяцёнка:
 „Сьпі ты, мой родны сыночкі!“
 Сьпека пад вечар сьціхае патроху;
 Сонца хіліцца к зямлі.
 Хутка ўжо скончыцца дзень працавіты.
 Цені ад бабак ляглі...
 Гучныя песьні нясуцца над полем
 Ціхай вячэрняй парой.
 Скончыўшы працу у вёску вясёлай
 Жнейкі ідуць грамадой.
 Сонца даўно ўжо схавалась за борам.
 У полі кладзецца раса.
 Месяц узьняўся... На возеры ціхім
 Срыбна лягла паласа...

МАЛАДАЯ ЖНЯЯ.

На усходзе неба
 Жарам палыхае.
 Жаўранак узьняўся,
 Голасна сьпявае.

Поле абудзілась...
 Во зірнула сонца:
 Золатам праменьні
 Палілісь бясконца.

З сонцам вышла ў поле
 Жнейка маладая—
 Паняслася гучна
 Песьня удалая.

„Весела мне, лёгка,
 Шчыра я сьпяваю;
 Рукі мае дужы,
 Шмат я сілы маю.

Толькі-б бачыў мілы
 З сенажацяў-гоняў,
 Як заскача хутка
 Серп мой на загоне:

Толькі-б чуў мой мілы,
 Як за працай ў полі
 Голасна сьпяваю
 Аб жаночай долі.

Што мне праца, сьпека!
 Ўсюды мне удача:
 Вечарам ізноў я
 Мілага убачу.

Вунь той луг зялёны,
 Дзе яго спаткала,
 Песьняй галасістай
 Дзе зачаравала.

Вунь той бор, дзе з мілым
 Ягады зьбірала,
 Дзе ў жыцьці уперша
 Шчасьце я спазнала...”

Доўга ўжо працуе
 Жнейка маладая.
 І ліецца ў полі
 Песьня удалая.

ВЯСНА ІДЗЕ...

Ізноў заблішчэлі
Праменьні вясны,
Душы пасылаюць
Цудоўныя сны.

Сьцюдзёныя хмары
Уніклі зусім.
Жыцьцё і каханьне
Нясе вясна ўсім.

Ад сну зімавога
Ўзьнялася зямля;
Паветрам вясеньнім
Дыхнула ральля.

Ліецца пад небам
Сьпеў-звон жаўрука;
Вясеньнюю казку
Гамоне рака...

Пара веснавая
Ўзбудзіла ізноў
Чароўныя мары,
Надзею й любоў.

ВЕСНАВОЕ.

Не!.. я сёньня не засну,
Спатыкаць пайду вясну...

У садочку ля маліны,
Дзе кляновыя галіны

Прытуліліся к кустам,—
Я вясну убачу там.

Між кустоў калматых бэзу
У прынадны кут залезу;

Сяду я на лаўцы там,
 Што зрабіў калісь я сам.
 Там растуць мае бярозкі.
 З іх лісточкаў клейкіх сьлёзкі

На зямлю ляцяць расой—
 Зьяюць зорнаю красой.

За смародзіны кустамі,
 Што шапочуцца лістамі,
 Ад бярозак крыху ў бок
 Малады стаіць дубок.

Там і ліпка каля тыну,
 Што схавалася ў маліну.

Пасадзіў яе з дубком,
 Як малым быў хлапчуком...

А над садам, на прасторы,
 Будуць залатыя зоры
 Ткаць чароўныя мне сны
 І вітаць прылёт вясны.

Сёньня сад у срэбным бляску.
 Скажучь лісьцікі мне казку,
 Што з вятрыскам гаманяць,
 Аб чым—ночы толькі знаць
 Ды поэту, што прыходзе,
 Вясны сьветлае на ўсходзе,

З мар снаваць цудоўну ніць
 І з прыродай гаманіць...

Не!.. я сёньня не засну,
 Спатыкаць пайду вясну!...

АДРАДЗІЛАСЯ ПРЫРОДА...

Адрадзілася прырода;
 Зноў надзеі агарнулі.

У грудзёх калішні жальбы
 Дзесь далёка патанулі.

Адрадзілася прырода...
 Засьпявалі ў небе птушкі.
 І з душы ізноў паволі
 Льюцца песьні-весељушкі.

Луг і поле каля вёскі
 Аксамітам зелянее;
 З траўкі ўжо зірнулі кветкі.
 Лес зялёны ўсё цямнее.

Сёненья з сошкаю араты
 На палеткі каля гаю
 З песьняй выехаў вясёлай
 І вясну-красу вітае.

Адрадзілася прырода...
 Край мой родны адрадзіўся,
 К жыццю новаму васкрос ён,
 Цяжкіх сноў к вясне пазбыўся.

Веру, родная краіна, —
 Возьмеш верх над злой цямою,
 Твае ворагі ўсе згінуць,
 Шчасьце блісьне над табою!

В Я С Н О Й.

Прысьвячаю Н. П.

Во і сонца і чароўнасьць,
 Вось і песьні салаўя...
 Схамянісь, мой сябар мілы,
 І любі вясну, як я.

Во й пралескі ўжо зьявілісь,
 Лес гамоне над ракой...
 Зноў душа мая сьпявае, —
 Песьні льюцца чарадой.

Зноў вясна лье шчодро ў душу
 І чароўнасьць і спакой...
 Дык пакінь-жа, сябар мілы,
 Хоць вясною смутак свой!..

* * *

Задымілась рака,
 Ноч агорнула нас.
 Параход наш бяжыць;
 Едзем доўгі ўжо час.

Вось мы ўехалі ў лес,—
 Мы ў сасновым бары.
 Мы стаім удваіх
 І чакаем зары...

Во і ночка прайшла,
 І заранка зіхціць—
 Па вярхушках лясоў,
 Па палёх мігаціць.

Во і бераг ясьней,
 Вунь і прыстань здалёк.
 Там—за лугам—відаць
 Наш радзімы куток.

Мы спаткалі з табой
 Сонца бляск залаты,
 Што маланкай ляціць
 На лугі, на кусты.

Аксамітам прыбран,
 Луг зялёны зіхціць.
 Сонца блескам сваім
 Рэчку скрозь залаціць.

У радзімы куток
 Мы імкнёмся хутчэй...
 Не магу адарваць
 Ад цябе я вачэй.

Пацалункі твае
 Запаляюць мне кроў.
 Як мне добра з табой,
 Як мне шчасна ізноў!..

ГЫМН ВЯСНЕ.

Прышла вясна магутная,
 Прырода аджыла.
 Устань, усё пакутнае,—
 Вясна, вясна прышла!

Прышла вясна шумлівая,
 Руччамі загула;
 Шуміць рака бурлівая:
 Вясна, вясна прышла!

Прышла вясна пявучая,
 К нам птушак прывяла.
 Нясецца песьнь жывучая:
 Вясна, вясна прышла!

Прышла вясна цяністая,
 Лясом лісты дала.
 Унікла ўюга мгістая.
 Вясна, вясна прышла!

Прышла вясна цудоўная
 І краскі прынясла
 Пахучыя чароўныя...
 Вясна, вясна прышла!

Прышла вясна к нам ясная
 І сонца нам дала.
 Устань, усё няшчаснае:
 Вясна, вясна прышла!

КЛІЧ ВЯСНЫ.

Хутка кінь тугу і жальбы
 І з любоўю у грудзёх
 Ты выходзь на кліч таемны:
 Жджэ вясна цябе ў палёх!
 К нам вярнулась чараўніца;
 Зноў зіхціцца небасхіл...
 Хай-жа будзе сьвет аздобны
 Твайму сэрцу знова міл!
 Знова срэбнымі руччамі
 Вясна сьветлая зьвініць
 І снуе пры зорах ночы
 Залацістых мараў ніць.
 Чараўніца-цудадзейка
 Сыпле кветкамі ў лясох,
 Сьветазорным, златацьветным
 Сонцам зьяе ў небясох.
 У блакіце небасхілу
 Звонкім жаўранкам пье
 І так многа шчасьця, ласкі
 І чароўнасьці дае.
 Сьвет цудоўны, сьвет чароўны
 Адчыніўся нам цяпер...
 Дык пакінь тугу і жальбы
 І мацней любі і вер!

У ЖЫЦЕ.

Яснасьць сонца, лёгкі ветрык,
 У паветры зvon;
 Пах ад жыта, пах ад красак,—
 Дзіўна ўсё, як сон.
 Навакол нас зеляніна
 І прастор палёў;

А як многа мілых кветак—
Сініх васількоў.

На тваёй яны галоўцы
І ў тваіх руках,
Васілечкі і на грудках
І ў тваіх касах.

Навакол шапочуць квола
Ў жыце каласы,
А над жытам льюцца срэбрам
Птушак галасы.

Мы збіраем васілечкі,
Песьні мы пяём,
На спатканьне свайму шчасьцю
Радасна ідзём...

Яснасьць сонца, лёгкі ветрык,
У паветры звон;
Пах ад жыта, пах ад красак,—
Дзіўна ўсё, як сон.

* * *

Залацісты вечар дагарае;
Ўсё пурпурам захаду абліта.
Рэчка чырванеецца пажарам;
За ракой, на ўзгорку, дрэме жыта.

Лес стаіць, нібы зачараваны,
А над лесам пышная зарніца.
Сонца пацалунак разьвітальны
Шле галінкам і агнём іскрыца.

Я прышоў перад заходам сонца,
Я прышоў у пушчу адзінокі.

Мне шкада, што ў гэты дзіўны вечар
Не са мной ты, сябар мой далёкі.

Я успомніў, як калісь з табою
Ў гэты самы гай мы прыхадзілі,
Як сьпявалі песьні разам з лесам,
З ім свае і думкі мы дзялілі.

А цяпер... адзін сюды хаджу я...
Адгукніся, кветка, адгукніся!
На знаёмай сьцежцы марай сьветлай
Хоць на момант, мілая, зьявіся!..

НАВАЛЬНИЦА.

Сумуюць і людзі, і дрэвы, й зямля;
Чакаюць вадзіцы і кветкі й ральля.
Пануе ў прыродзе наўкол цішыня;
Прырода чакае дажджлівага дня.
Вось чорная хмарка з-за лесу ідзе,
Грымоты й маланку з сабою вядзе;
Расьце і расьце, абняла небаскіл.
Схавалася сонца, бы ў цемру магіл.
Вось вецер узняўся, у дрэвах шуміць;
А ў хмарах грахоча, гудзіць і блішчыць.
Чутна вялізарная моц у грамох...
Пасыпалісь кроплі дажджу, як гарох.
І рада прырода вадзіцы папіць;
Наўкола ўсё сьвежа, вясёла глядзіць...
Прайшла навальніца, — грахоча здалёк;
Як музыка — грае вясновы грамок.
Вось сонца зірнула праменьнем сваім —
Вясёлка ўсьміхнулася ласкава ім.
Сьлязінкі уцехі на красках блішчаць,
На мокрых лісточках рубіны гараць.
П'юць дожджык так прагна расьліны й зямля,
І весела стала за рэчкай ральля.

Блакiт небасхiлу i ясен i чыст.
 I сьцiх ужо ў дрэвах здаволены лiст.
 Усьмешкаю зьяюць i рэчка i дол;
 Шчабечуць так радасна птушкi наўкол...
 Хутчэй, чалавек, ты у поле iдзi,—
 Як цешыцца ўсё навакол—паглядзi!

У ЛЕТНІ ВЕЧАР.

Цямнеюць блакiтныя далi,
 Зацiхлi ў палёх галасы,
 Плюскочуць дзесь рэчныя хвалi,
 Трава ў сьветлых кроплях расы.

Люблю я вячэрняй парою
 Адзiн у дуброву хадзiць,
 Люблю я з чароўнай iмглою
 Журботныя думкi дзялiць.

Патроху сьцiхаюць там болi,
 Душа там стаецца мацней,
 I думкi iмкнуцца на волю,—
 Журлiвасьць ня цiсьне грудзей.

Прасьветлыя мары ўзьявае,
 Крынiца нясе свой плюскот;
 На плюскаты вецер зважае—
 Ледзь-ледзь скалыхае чарот.

Схiлiўшысь над рэчкай бурлiвай,
 Вярбiнкi ў задуме стаяць;
 Ёх лiсьцi ў трывозе шумлiвай
 Там з хваляй аб чымсь гаманяць.

Прыветны мне чуецца шопат
 Мiж гэтых зялёных галiн.
 Зьнiкае жыцьцёвы тут клопат;
 Мне лёгка, хоць я i адзiн.

СЯРОД ПРЫРОДЫ.

Гэй, на час пакіньце хату,

Пойдзем мы здалёк,

Дзе убраны ў зеляніну,

Родны наш куток...

Душу ўцеха напаўняе,—

Шчасна ад яе;

Сэрца б'ецца—сэрца рада,

А душа пяе.

Якнайболей пах ўдыхайце

Веснавых палёў:

Ён узьніме да прыроды

Шчырасьць і любоў.

Навучыцеся ад прыроды

Цёнгля ў шчырай працы жыць.

Навакол зірніце ўважна,—

Праца скрозь кіпіць:

Залатыя пчолкі ўюцца

І збіраюць мёд;

Песьні жаўранкаў ліюцца,—

Весел іх палёт;

Во схіліліся з прыветам,

З ласкай васількі;

У праменах сонца зьяюць—

Уюцца матылькі...

Дык-жа цешцеся прыродай,

Хараством яе:

Сэрца б'ецца тут шчасьліва,

А душа пяе!

У ЛЕТНЮЮ НОЧ.

Ў гэтую ночку ня спаў я нізваньня...

Выйшаў ў зялёны шумлівы садок:

Ночка чароўная сьвет абняла ўвесь,

Зоры мігцяць, разганяючы змрок.

Чулась, што змрок ужо зьнік і на сэрцы.
 Срэбны плыў месяц здалёк ў вышыне,
 Ціша ўвакол па зямлі разьмілася.
 Лёгка-чароўна зрабілася мне.

Стаў прыглядацца я ў даль-таямніцу:

Як брыльянты мігцела раса,

Зорка здалёк пакацілася ў небе—

Золатам бліснула там паласа.

Блізка дзесь рэчка журчэла таёмна,

Чуліся шэпты ў зялёным саду.

Клаўся бляск месяца дзіўна-узорна

Срэбнай мігцячаю сьцежкай ў ваду.

Мары ўсплывалі, як рэчныя хвалі,

Думкі ляцелі, бы пчолак тых рой.

Сябра мой мілы, чаму ты далёка?

Гэні чароўны, чаму не са мной?!..

Сьвежасьць павеяла, й лёгка так стала.

Думкі плывуць бязупынна ўсю ноч;

Ім, мне здаецца, ня будзе патолі.

Мары начныя пабеглі ўжо проч.

Вецер падуў; заясьнела дзяньніца;

Месяц за борам чырвоны ўжо стаў,—

Быццам пажар быў, здавалася, за лесам.

Лес прачынаўся і золак вітаў.

Чырвань заранкі ўжо грала на ўсходзе;

Зькі жыцьця паліліся ракой.

Жаўранка дзіўная песьня ўзьнялася

І паняслася здалёк над зямлёй.

МАЯ РЭЧКА.

Люстраная рэчка плюскоча

Ў зялёных калматых кустох.

Наўкол пазалота зіхціцца—

У кветках, у рэчцы, ў лістох.

Блішчыць мая рэчка і коціць

Сьцюдзёныя хвалі свае.

Птушыныя песьні ў паветры
Утораць плюскотам яе.

Іду сенажацьцю зялёнай...

Як хораша ўлетку ў палёх!

Аккрыт дываном луг квяцістым.

Схавалася рэчка ў кустох...

Я ў рэчцы... Сьцюдзёныя хвалі

Плюскочуцца тут ля мяне.

За рэчкай блакітныя далі...

Як дзіўна—чароўна тут мне!

Ліецца цудоўная сіла

У душу ад прыроды сьвятой.

Я чую, як моцна зьліваюсь

З прыродай навекі душой.

ВАСІЛЬКІ.

Кветачкі сінія,

Вочкі вы мілыя,

Вясной раджаліся,

У расе купаліся.

Усходзіць сонейка,

Заходзіць сонейка—

На сініх венчыках

Расінкі іскрацца.

Во пчолка звонкая

Схінулась к венчыку,

Салодкі мёд яна

Зьбірае з кветчак.

Во матылёк ляціць—

Мігціць між кветкамі;

Яму тут весела

У праменьнях сонечных.

Прышла дзяўчыначка,

Прышла маленькая,

Зрывае кветачкі,
 Зрывае сінія,
 Хінецца вуснамі
 Да сініх венчыкаў,—
 І пацалуй яе—
 Бы рожа кволая.
 Яна вянок спяла
 З тых сініх кветчак,
 Пашла па полю з ім—
 Сьпявае песеньку:
 „Кветачкі сінія,
 Вочкі вы мілыя,
 Вясной раджаліся,
 У расе купаліся.“

РЫБАЛОЎ.

Бляск апошні расьцілаюць
 Косы сонца над сялом;
 Цэрква белая зіе
 Залатым сваім крыжом.
 Цёмны бэр—нібы ў задуме.
 Гук вакол пад вечар зьнік.
 Явар дрэме каля рэчкі,
 Як стары той вартаўнік.
 Рэчка шклістая плюскоча
 У зялёных берагох.
 Ёсё гусьцей туман кладзецца,
 Як кудзеля на палёх.
 На рацэ рыбацы човен.
 Сець зьбірае ў ім рыбак,
 Лёс гаротны праклінае,
 Б'ецца з голаду бядак,—

Бо у хаце рыбалова
Цэлых восьмера дзяцей.
Пасылай іх хоць сягонья
Хлеб прасіці у людзей.

З ім адвечна яго гора;
Сэрца ные і шчыміць.
І, шнуруючы над рэчкай,
Каня позная скігліць.

НАД ДЗЬВІНОЙ.

Шумліва мчыць магутны хвалі
Рака Заходняя Дзьвіна,
Нясе ваду да сіня мора,—
Паважна коціцца яна.

За хваляй хваля узьлятае
На жоўты ілісты пясок—
І рассыпаецца з шурханьнем,
Нібы бурлівы ручаёк.

Тут востракрылыя зіпайлы
Сьвяргочуць, быццам на бяду;
Маркотны кані-рыбаловы
Ляцяць каменнем у ваду.

Клапотаў шмат у гэтых птушак,
Каб рыбку срэбную схапіць.
Во акунёк мігнуў зялёны—
І ўцёк, далей прышлося жыць.

Парой і ястраб зашнуруе.
Ён быццам маніцца прысесьць
На блоні, прыбранай кустамі,
І расказаць якуюсь зьвесць.

Зв'іняць наўкола птушак песьні.
 На беразе па-над Дзв'іной
 Цяністы, стромкі і шумлівы
 У задуме бор стаіць сьцяной.

Малюнак дзіўны вабіць вочы:
 Наўкол прыгожасьць і сьвятло...
 Душы здаецца, што на сьвеце
 Навекі згінула ўсё зло.

ВЕЧАР НА БЕРАГУ ВОЗЕРА.

Хвалі ціха плюскаталі,
 Быццам блузьнілі у сьне;
 Пырскі белыя ўзьляталі
 І зьнікалі ў глыбіне.
 Больш і больш гусьцелі цені,
 Вечар ціхі падступаў.
 Змрок імглісты ў нейкай лени
 Цэлы сьвет сабой абняў.
 Лес, як быццам, сплыў за горы;
 Не дагледзіш дрэў і траў.
 Замігцелі ў небе зоры,
 Сон зямлю апанаваў.
 Ціша мёртвая настала,—
 Толькі возера парой,
 Бы спрасонья марматала
 І змагалась з цішынёй.

ВОЛЬНЫ ШЛЯХ.

Конь наш птушкаю нясецца
 Па палянцы па лясной;
 Заліваецца-сьмяецца
 Наш званочак пад дугой.
 Вёска зьнікла—ўжо далёка,
 Перад намі вольны шлях.

Эх, прастор які шырокі!..
 Нам нясецца кветак пах.
 Як чароўна ў полі мглістым:
 Срэбны месяц вунь усплыў—
 Бляскам белым і іскрыстым
 Усё навокал пасрыбрыў.
 А ўгары сьмяюцца зоры;
 Ноч пануе на палях.
 Прэч ідзі ты, злое гора, —
 Перад намі вольны шлях!..

В О С Е Н Ь.

Ходзіць восень па палёх,
 Сум кідае па лясох.
 Яркіх фарбаў больш няма.
 Хутка прыдзе к нам зіма.
 Задыміліся туманы
 І палёў схавалі раны.
 У паветры ўецца ніць—
 І срыбрыцца і бруіць.
 Дываном сваім шумлівым
 Восень, з шэляхам смутлівым,
 Апрунула у красу
 Усе прасекі у лясу
 І канец нясе ўсім казкам..
 Ноччу месяцавым бляскам
 Яна, з сумам заадно,
 Пазірае у вакно.
 І дрыжыць перад дзяньніцай
 Адзінокаю зарніцай
 У цёмнай люстры азяроў
 Між пахіленых кустоў.
 Як дзяцюк той улюблёны,
 Ходзіць вецер задумлёны

І заводзе па жніўю
 Песьню смутную сваю.
 І апошнія ўжо кветкі—
 Асалоды летняй сьведкі—
 Удаць адносіць ён з палёў
 Разам з крыкам жураўлёў...
 Ходзіць восень па палёх,
 Сум кідае па лясох.
 Яркіх фарбаў больш няма.
 Хутка прыдзе к нам зіма.

ЭЛЕГІЯ.

Лётаюць срэбныя ніці,
 Сумна шапочуць бярозы.
 Восень ім кажа: „Засьніце—
 Хутка ўжо прыдуць марозы.“
 Валяцца з шэlexам лісьці,
 Дол усьцілаюць прыгожа.
 Вопраткай пышнай калісьці
 Дрэвам служылі так гожа.
 Плачуць у полі туманы,
 Плачуць над лесам смутлівым;
 Імі ўсе далі затканы.
 Сумна і холадна нівам.
 Цяжка ўздыхае прырода;
 Болью сьціскаюцца грудзі.
 Зьнікла краса, асалода—
 Тое, чым цешылісь людзі...
 Так і гады маладыя
 Нікнуць у вір цёмнай ночы.
 Сэрца і плача і ные;
 Зноў іх вярнуць яно хоча.
 Але ня прыдуць ніколі
 Мілага дзедства часіны.
 Сэрца! ня плач ты ад болі:
 Шчасьця ня вернеш хвіліны.

ПЕРШЫ СЬНЕГ.

Вісіць над сумнаю зямлёю
 Заслона шэрая нябёс.
 Душа чакае перамены,
 Жджэ сонечных сьвятлістых кос.

Шумяць так жаласьліва дрэвы,
 Што восень смутная прышла,
 Што прынясла з сабою сівер,
 Убор зялёны іх зняла...

Ужо скавалі гразь марозы,
 І жджом цярпліва сьнегу мы.
 Смутліва й ціха у прыродзе;
 Прырода жджэ даўно зімы.

У дзень сьцюдзёны і марозны
 Залётаў матылькамі сьнег—
 Спачатку дробны, далей буйны—
 І пасрыбрыў салому стрэх.

Сьняжынкі дзіўныя, бы зоркі,
 Прыветна ў дрэвах шапацяць
 І ўсё гусьцей, гусьцей кладуцца,
 Бы мошкі белыя ляцяць;

Чароўным бляскам аддаюцца,
 Адкрылі поле і ралью
 І хутка гожа так прыбралі
 У срыбну вопратку зямлю.

І рада сьнегу ўся прырода.
 А ён ляціць усё сьмялей.
 Наўкола сьветла так стаецца,
 У душы зрабілась весялей.

Сьмяюцца людзі, гай сьмяецца.
 На дрэвах белая кара.
 Дзе ні зірні—ўсё срэбра, блэсткі,
 І сьвет усенькі з серабра!..

ЗГАДКІ.

Не забыць мне дзён вясеньніх,
 Усю чароўнасьць, сьветласць іх,—
 Як хадзілі ў луг мурожны
 Кветкі рваць з табой ўдваіх.

Не забыць мне гай шумлівы,
 Шчабятаньне салаўя.
 Красавалі кветкі, дрэвы,
 Як з табой спаткаўся я.

Помню жыта я за вёскай,
 Дзе дарога ў бор вяла,
 З васількамі на галоўцы
 З звонкай песьняй ты ішла.

Не забыць мне голас мілы,
 Песьню гучную тваю,
 Што ў палёх зьвінела часта,
 Душу цешыла маю.

Помню—ясным летнім раньнем
 Ты у сад прышла ка мне.
 Яркія вішні чырванелі,
 Сонца зьяла ў вышыне...

А цяпер так нудна, шэра,
 Вецер сьвішча і гудзіць,
 Стогне сумны бор за вёскай,
 З неба мутны сьнег ляціць.

КАХАНЬНЕ.

Сад у кветкі прыбран,—як нявеста стаіць,
 А над ім запаліліся зоры.

Між пахучых галін мы з табою адны
 Тут у ночным таёмным прасторы.

Мы ўсё ждзем салаўя, дзіўнай песьні яго,
 Прыслухаемся к шопатам ночы.

Я цалую у шчочкі, у вусны твае,
 У твае мілыя карыя вочы.

Мы ўпываемся шчасьцем, каханьнем сваім...

Паліліся гдзесь дзіўныя трэлі:

Салавейка шчабеча нам песню сваю;

Мары дзіўныя к нам наляцелі...

Мы зьліліся ў адно ў гэту дзіўную ноч,

І адна ў нас душа, нам здавалася...

Во і золак зазьяў,—твае вочкі ясьней;

Ужо раньня сьвятло разьлівалася.

Зусім блізка ля нас стралой ўзьвіўся жаўрук,—

Яго песня чароўнае сілы.

Ў гэту ночку маёву, так памятну нам,

Першы раз ты сказала мне «мілы!»

НАДА МНОЮ ХМАРЫ...

Нада мною хмары

Чорны зьвісьлі зноў,

Сэрца зашчымела

І застыгла кроў.

Я ўжо чую сэрцам,

Што мяне з табой

Ворагі разлучаць

Хутка, сябар мой.

Не адходзь, дзяўчынка,

Будзь навек маею;

Дай любоў тваю мне—

Радасьць прошлых дней!

Час настане цяжкі,—

Скажаш мне: „ідзі!“

Як-жа-ж пуцявінай

Аднаму мне йсьці?!

Сэрца зашчымела

І застыгла кроў:

Нада мною хмары

Чорны зьвісьлі зноў...

У МАЁВУЮ РАНІЦУ.

Мы гулялі у жыце з табою,
 А жаўрук шчабятаў ў вышыне;
 Трэлі звонкія срэбрам ліліся:
 Ён сьпяваў аб каханьні, вясне.

Налятаў ціхі ветрык на нівы,

Калыхаў, цалаваў каласы.

І шумела прыветна так жыта,

І мігцелі сьлязінкі расы.

Усё поле было ў пазалоце,

Рэчка, ўзгоркі, і пушча і луг;

Усьміхалася сонцу прырода...

У ражок заіграў гдзесь пастух.

Звонкі водгук у лесе паньсся

Ажывіў усю пушчу—і зьнік.

Ціха зноў, толькі чуць, як ля лесу

Напявае вясёлы ляснік.

Васількі, незабудкі, мядункі

Ты ірвала на памятку мне.

Сярод кветак было нам так шчасна

І так дзіўна, нібы ў сьветлым сьне.

І, агорнуты шчасьцем каханьня,

Мы ў зялёную пушчу ўвайшлі,

Засьпявалі магутную песьню,—

У ёй водгалас шчасьцю знайшлі...

С О Н Э Т.

Я помню сад у срэбраным уборы...

Паміж красуючых пахучых дрэў

Стаяла ты—ўся ў белым. Сад шумеў.

Ў далёкім небе загаралісь зоры.

Глядзелі хмурна твае чорны вочы.

Я бачыў—ты аб нечым сумавала,

Але аб чым—тады мне не сказала...
Срыбрысты сад хаваўся ў полаг ночы.

Я падыйшоў к табе між белых дрэў.
Наўкол таёмна ночка панавала.
Твой сум уцішыць ласкай я хацеў...

І голас мой ад болю анямеў,
Бо й ты са мной таксама сумавала,
Але аб чым—тады мне не сказала...

* * *

Я спаткалась з табой,
Ненаглядны ты мой,
І адразу цябе пакахала.
Нашай сьветлай вясны
Залацістыя сны
Я глыбока ў душы захавала.

Колькі шчасных хвілін
Між зялёных галін
Правяла я ў садочку з табою;
Колькі ласкі, цяпла
У цябе я знайшла
Гэнай дзіўнай, чароўнай вясною!

Полаг ночы і зор
Атуляў сад-прастор;
Нам сьпяваў салавей закаханы.
Пацалункі твае
Ап'янялі мяне
І гаілі душэўныя раны.

Плюскатаў нам ручэй
Песьню дзіўных начэй.
Да грудзей я цябе прытуляла.

Было дзіўна так мне,
 Бы ў чароўным тым сьне.
 Я тады сваё шчасьце спазнала...

Сьветлай мараю сна
 Праляцела вясна,
 І настала хвіліна разлукі.
 Я прашчалась з табой,
 Ненаглядны ты мой,
 І хавала душэўныя мукі...

Ты далёка цяпер,
 Але ведай і вер,
 Што агонь не пагасьне каханьня:
 Пакуль буду я жыць,
 Ён мне будзе сьвяціць;
 Можа йзноў дачакаюсь спатканьня.

ПАЛЯЦІ, ВЕЦЕР...

Паляці ты, вецер,
 Аж да Беларусі,
 Занясі ты вестку
 Міленькай Карусі.
 Раскажы, як горка
 Без яе мне жыці,
 Раскажы, як цяжка
 Сумаваць-тужыці.

Кожы дзень і ночку
 Думаю, журуся.
 Калі-ж на твой вобраз
 Зноў я нагляджуся?!

Паляці-ж ты, вецер,
 Аж да Беларусі,
 Занясі ты вестку
 Міленькай Карусі!

У СОНЕЧНЫХ ПРАМЕНЬНЯХ.

Мы ідзем квяцістым лугам,
 Пўцявінай залатой,
 Удваіх—у бляску сонца—
 Заадно мы з яснатой.

Ціхавейны ўецца ветрык,—
 Ён ляціць да нас з палёў,
 Расплятае твае косы,
 І сплятае іх ізноў.

Упрыгожаную блескам
 Напаткалі мы раку.
 Мая мілая дзяўчынка,
 Пасядзім на беражку.

Тут ля рэчкі ў зеляніне
 Адпачынем мы з табой;
 Палюбуемся, дзяўчынка,
 Мы вясеньняю красой.

Рэчка срэбрам зіхаціцца,
 Хвалі шпаркія бруаць;
 А ўгары над рэчкай сьветлай
 Птушкі весела зьвіняць.

Вунь блакітны матылёчак
 Мітусіцца над вадой...
 Душу шчасьце напаўняе:
 Мая мілая са мной!..

* * *

Чаму мне так сумна, так цяжка,
 Чаго маё сэрца баліць?
 Чаму маё гора так важна,
 Жуда маю душу шчыміць?

Чаму я так доўга ня бачу
Цябе, сьветлы гэні ты мой?
Адзін... безнадзейна я плачу,
Даўно ня вітаюсь з зарой.

Зьявіся вясеньняй парою...
Прырода ўжо ўстала ад сну,
Блішчыць ужо траўка расою,
Жаўрук прывітае вясну.

І гай апрануўся рунёю,
Шчабеча ў кустох салавей,
Лугі зелянеюць травою,
Блакiт небасхілу ясьней...

Не!.. клічу цябе я дарэмна,
Бо голас ня чуеш ты мой:
Далёка цяпер ты, далёка...
Калі-ж зноў пабачусь з табой?!

МАЁ ЖАДАНЬНЕ.

Будзь ў маім жыцьці ты
Зоркай пуцяводнай,
Променем яскравым,
Кветкай, птушкай роднай.

Я хачу, каб зорка
Зіхацела ясна,
Каб было з табою
Жыць мне сьветла, шчасна;

Каб цяпло той промень
Нам даваў, як сонца,
Саграваў жыцьцё нам
Шчаснае бясконца.

Я хачу, каб кветка
Душу прыбірала,
А каб птушка родна
Вечна мне сьпявала.

РОМАНС.

Мігцелі зоры ў цёмнай ночы,—
Тады спаткаўся я з табой,
Твае убачыў кары вочы,
Пачуў я сьмех срыбрысты твой...

І разлучыўся зноў з табою,
Здалёк адзін застаўся я.
Цябе я жду... Прыдзі вясною
Ты, зорка ясная мая.

Я жду цябе ў дзень сьветлы мая,
Я жду цябе ўжо доўгі час.
Мне страшна: можа доля злая
Навекі разлучыла нас.

Ўжо сонца ясныя праменьні
Даўно зіяюць над зямлёй.
Чароўны май мне шле натхненне...
Чаму цяпер ты не са мной?!..

Наўкол так радасна і шчасна,
Гудзіць, зьвініць вясеньні шум.
Блакіт нябёс так дзіўна ясны
І шле ён шмат сьвятлістых дум.

К табе, мой гэні, сэрца рвецца.
Я сьцежкай сумнаю іду,
А думка ўдаль—к табе імкнецца:
Цябе я жду!..

НЕЗАБУДКІ.

Вас я ўбачыў пры дарозе,
Кветкі-незабудкі,—
І зайгралі ў маім сэрцы
Гусьлі-самагудкі.

Помню: мы былі у полі,
Кветкі красавалі...
Гэным летам шмат мы дзіўных,
Сьветлых мар снавалі.

Незабудачкі ірваў я
З мілаю дзяўчынай...
Не забудзецца ніколі
Сьветлая часіна.

Любаваўся я табою
І глядзеў у вочы:
Вочкі чорныя мігцелі,
Як агонь уночы.

Нашу любасьць маладую
Птушкі прывіталі;
Мы у сонца пазалоце
Марамі луналі...

Вас я ўбачыў пры дарозе,
Кветкі-незабудкі,—
І зайгралі ў маім сэрцы
Гусьлі-самагудкі.

П Е С Ь Н Я

Зялёная дубровачка,
Чаму зашумела?
Маладая дзяўчыначка,
Чаму спяхмурнела?

Чаму, вецер злы, з дубровы
Лісьце ўсё зганяеш?
Чаму часта так, дзяўчынка,
Сьлёзы ты губляеш?

Ах вы, людзі, добры людзі,

Як мне ня тужыці,

Калі чуе маё сэрца:

З мілым мне ня жыці!

На дарозе нас спаткалі

Тут благія людзі,

Разлучылі мяне з мілым..

Жальба цісьне грудзі.

Ой, пайду я ў лютым горы

Ды у чыста поле;

Пашукаю я там пільна

Сабе лепшай долі.

Вее вецер на просторы,

Мчацца чорны хмары;

Цёмна ў сэрцы, сьвятла мала

І на ўсім абшары.

Сівер сьвішча і скагоча,

Лісьце падганяе.

Маё беднае сардэчка

Жальба надрывае.

НОКТУРНО.

Зьнікла зялёная траўка у полі,

Зьніклі ўсе кветкі ў лугу.

Рвецца душа мая, рвецца да волі:

Зімна мне тут—не магу!..

Неба схавалася ў цёмныя хмары,

Дождж у вакно ўсё сяча,

Сьвету ня відна ў далёкім абшары;

Боль маё сэрца пяча.

Ліст пажаўцелы шасьціць і нясецца,

Сумна ляціць на зямлю;

Вецер гудзіць, не—ён плача, здаецца,

Душу сыіскае маю.

Мілая птушка, вясеньняя кветка,
 Ты хоць кінь жальбу сваю,
 Лепш засьпявай, як калісь было улетку, —
 Разам і я запяю.

Ўспомнім з табой нашу радасьць былую.
 Пей-жа мне песьні свае:
 Веру, што згоняць нуду яны злую;
 Песьня нам душы зьліе!

СІВЕР ЗАВЫВАЕ...

Сівер завывае,
 За вакном бушуе;
 Даль за мутным сьнегам
 Толькі ледзь відаць.
 Жудасна, сьцюдзёна...
 Знаю, дарагая,
 Чаму твае вочкі
 Смутна так глядзяць.
 Ня журыся, кветка,
 Што зіма настала.
 Спавіла прыроду
 У сьнежны цяжкі сон.
 Захавай на сэрцы,
 Мая сумна птушка,
 Да пары вясеньнай
 Ласкі пройдлых дзён.
 Серабрыстым сьмехам,
 Як даўней, засьмейся;
 Будзем зноў снаваці
 Залатыя сны:
 Злоснай, непагоднай
 Быць зіме ня вечна;
 Сьнегам не завеяць
 Ясных дзён вясны!

Згінуць завірухі,
 Непагоды злыя.
 Нам тады, дзяўчынка,
 Сонца блісьне зноў.
 Пад канец сярдзітай
 Зімкі можа ўскрэснуць
 І калішні ласкі
 І твая любоў...

У ЗІМОВУЮ НОЧ.

Месяц сьвеціць. Ноч агорнула зямлю.
 Навакол раўніна сьнежная ляжыць, —
 Бель закрыла і палянкі і ралью.
 Санкі сьвішчуць, конь маланкаю ляціць.
 Заліваецца званочак пад дугой,
 З-пад капыт ляціць-мігціць халодны сьнег,
 Пыл срыбрысты абсыпае нас з табой.
 Дзіўнай музыкай зьвініць твой мілы сьмех.
 Прытулі ка мне галоўку ты сваю:
 Каб ня быў чутны ні холад ні мароз,
 Пацалункамі цябе я ацяплю;
 Тады шэрань не зачэпіць тваіх кос.
 Сьветлай зоркай вунь мігнуў нам аганёк;
 Ён паказвае куды наш шлях вядзе.
 Гэй, хутчэй бяжы, наш сівенькі канёк!
 А званочак і сьмяецца і пяе.
 Скора вёска, скоро родны наш куток;
 Там спачынем, мая мілая, з табой.
 Грохат гораду застаўся ўжо здалёк.
 Там, у вёсцы, знойдзем шчасьце і спакой.
 На душы так лёгка й вольна у мяне,
 І мне хочацца сьмяяцца і сьпяваць.
 Навакол усё зіхціць, бы ў дзіўным сьне.
 Сьветлым роем нашы думкі ў даль ляцяць...

ГЫМН СОНЦУ.

Вось куляй агністай,
 Зарой прамяністай
 Ужо сонца зірнула на сьвет.
 Пажарам зазьяла,
 Усюды паклала
 Яскравы ажыўчы свой сьлед.
 Вышэй узнялося,
 У агні убралася
 І зьяе пурпурам сваім.
 І цешацца краскі
 Ад сонечнай ласкі,
 Бо шчасна ад сонейка ім.
 Рака залаціцца,
 У хвалях бруіцца
 Магутная чырвань—сьвятло.
 Сьмяецца прырода—
 Ня знае нягоды,
 Бо сонца на неба ўзышло!
 Зьвіняць лапатушкі—
 Свой гымн пяюць птушкі
 Прыроды асілку—цару,
 Ўсіх сілаў вялікіх,
 Ўсіх сьветаў бязьлікіх
 Магутнаму гаспадару.
 Блакітнае неба,
 Ўнізу зямля-глеба
 Моц новую чуюць сваю
 І сонцу, сьвятаньню
 Шлюць песню-вітаньне
 Ў асьветленым сонцам краю...
 Гэй, людзі, ўставайце
 І сонцу сьпявайце!
 Хай гымн ваш ліецца званчэй.

ЗАЗЬЯЛА СОНЦА...

Прышла вясна к нам шчасная,
Зазьяла сонца яснае,

Наўкол кіпіць жыццё.
Сьвятло-цяпло магутнае.

Прагнала думкі смутныя,
Ўзьняло ўміг пачуццё.

Прайшла ўжо ночка цёмная.
Ўзьніміся ўсё бяздомнае,

Бо ўжо вясна прышла!
Гай стрэў вясну шумлівую,

І рэчка ўжо бурлівая
Вадою загула.

Прайшоў цяжкі зімовы сон,
Пачуўся сьпеў, палёвы звон;

Гудзіць, шуміць вясна.
І к зорам, к небу шчаснаму,

К сьвятлу і сонцу яснаму
Душу ўзьняла яна..

Хвала, вясна прыгожая,
Хвала, прырода гожая,

Хвала табе, сьвятло!
Зямельцы, небу й зорам тым,

Стварэньням і расьлінам ўсім
Жыццё ты прынясло!

УСХОД СОНЦА.

Во і золак зазьяў,
Бляск ляціць у прастор.

І ачнуўся ад сну—
Ціха шэпчыцца бор.

Як кудзеля туман
Яшчэ вісьне ў палёх,

І ліецца наўкол
Сьвежы пах на лугох.

А на ўсходзе агнём
 Пырнуў сонечны сьвет.
 Сонцу рада зямля—
 Шле усьмешку-прывет.
 На лугох зіхаціць
 Кволых кветак краса—
 У зялёнай траве
 Дзіўным бляскам раса.

Прашумеў вецярок
 Па кустох лазьняка—
 І іскрыцца-гарыць
 Залатая рака.

А ўгары—небасхіл
 І пье і зьвініць...
 Узьніміся, душа,
 Мар чароўных снуй ніць!..

АРОЛ.

Пасадзілі арла у цямніцу,
 І сядзеў ён там доўгія годы;
 Толькі мог праз жалезныя краты
 Пазіраць на аздобу прыроды.

На зямлі ўжо вясна зіхацела,
 Ўсё к жыццю узняло ясна сонца.
 І журыўся арол у няволі,
 Пазіраў на вясну праз ваконца.

Бачыў дзіўны прастор над зямлёю,
 У нізіне цямнелася глеба,
 І зіяла скляпеньне над ёю
 Веснавога блакітнага неба.

Усьміхалась зямля ў асьвятленьні,
 І ліліся над ёю бясконца
 Залатыя жывыя праменьні
 Веснавога магутнага сонца..

Стала нудна арлу у няволі,
 Разбурый ён жалезную клетку—
 Бо ён надта імкнуўся да сонца—
 І пакінуў наек зьдзекаў сьведку.
 Размахнуў свае крыльлі ў прасторы,
 Узляцеў ён у вышу далёка,
 Дзе ў чароўнай красе зьяла сонца,
 І агледзіў прастор ясным вокам.
 І задумаў ён моцную думу—
 Склікнуць сябраў і з імі супольна
 Збудаваць жыцьцё новае дзеткам,
 Каб жылі яны шчасна і вольна...

НА СПАТКАНЬНЕ СОНЦУ...

На спатканьне сонцу
 Мы ідзем з табой.
 Зеленеюць дрэвы
 Увакол сьцяной...
 Там за ціхай рэчкай,
 Міленькай сваей
 У кустох зялёных
 Сьвіснуў салавей.
 Мілая дзяўчына,
 Пасядзім з табой:
 Хай ўладае сонца
 Нашую душой.
 Мілая дзяўчына,
 Песьню засьпявай!
 Хай-жа усьміхнецца
 Нам прасьветлы май.
 Твая песьня гучна
 Дасьць уцеху мне
 Дык сьпявай-жа гымны
 Сонцу і вясне!

ЗОРНЫЯ ДАЛІ.

І пуста і страшна мне часам бывае
 І ў сэрца ўядаецца жаль.
 Ах, як-жа прынадна заве-падзывае
 Мяне безмяжовая даль!

З якой-бы уцехаі, здаецца, узьвіўся
 У той дзіўны, нязведаны мір;
 Нуды, неспакою забыўся-б, пазбыўся—
 Якая-б наўкол была шыр!

Там моцныя-б сонца праменьні блішчалі;
 Мой смутак навекі-бы зьнік.
 Як лёгка-б і вольна там грудзі ўздыхалі,—
 І дуж-бы я стаў і вялік!

Даведаўся-б там аб жыцці я цудоўным
 Бязьлікіх міргаючых зор,
 Што вабяць мяне сваім бляскам чароўным
 Змаленства ў далёкі прастор...

ДА СЬВЕТЛЫХ ЗОР.

Часамі, як смутак на сэрцы
 Заляжа магутнай гарой,
 Я бачу збавеньне у зорах,
 Да зорак я рвуся душой.

Як здрада прыходзе ад сябраў,
 У душы як загіне спакой
 І сьцісьнецца сэрца ад болі,—
 Да зор тады рвуся душой.

Часамі, жыццё як абмане,
 Бягу ад людзей на прастор,
 Блукаюсь ў лясох і дубровах,
 Душою я рвуся да зор.

Агорнуты думами, часта
 Журуся часінай начной;
 Мне лёгка стаецца, як толькі
 Да зорак я рвуся душой.
 Як прыдзе спакой ў маю душу—
 Мне мілы і поле, і бор
 І птушак вясёлых сьпяваньне...
 А ўсё-ткі я рвуся да зор.
 Я чую таемнае жыццё
 Расьлін, і стварэньняў і гор;
 З жыццём іх я разам зьліваюсь,—
 Душою я рвуся да зор..

ЗОРКІ.

Зоркі мае сьветлыя,
 Вы разьвейце жаль,
 Думку маю вольную
 Панясеце ўдаль.
 Я правёў-бы ў марах тут
 Увесь ночны час;
 Усё глядзеў-бы, зорачкі
 Мілыя, на вас.
 На шляху сьвяціце мне,
 Як той аганёк:
 Я на крыльях ночачкі
 Паляту здалёк.
 Паляту маланкаю
 У сьветлы, дзіўны край,
 Дзе чароўна, вольна так,—
 Сьвеціцца там рай.
 Набаруся сіл я там,
 Новых сьветлых дум,
 Прыляту ізноў сюды
 І разьвею сум.

І аддам табе я ўсе
 Думкі, краю мой,
 І ізноў з табою тут
 Я зьліюсь душой.
 Дык блішчыце-ж, зорачкі,
 І разьвейце жаль,
 Думку маю вольную
 Панясеце ўдаль!

МАЯ ПЕСЬНЯ.

Як толькі ў сэрцы радасьць маю,
 Надойдзе шчасная пара,—
 Я песьню ў гэты час сьпяваю
 Табе, сьвятлістая зара.

Як прыдуць цяжкія гадзіны,
 Маё агорне сэрца жаль,—
 Пяю і ў гэтыя часіны,
 Мой сумны сьпеў нясецца ўдаль.

Вясна надойдзе чараўніца,
 Настане сьветлы дзіўны май,
 Ізноў мне думка акрыліцца,—
 Гучней пяю, мне ўторыць гай.

Зусім, здаецца, нікне гора,
 Як толькі песьню запяю
 Пра сьветлы край, пра сонца, зоры;
 Спакой ідзе ў душу маю,

І мне чароўна так стаецца.
 Тады я ўсёй душой пяю,
 І песьня ўдаль з душы нясецца
 Я ў песьні чую моц сваю.

Ляці-ж ты, песьня мая, далёка
 Над роднай мілай стараной,

І сьветлы водгалас, шырокай
Палійся хваляю-ракой!

Нясіся ўвысь, дзе сонца, зоры,
Што вабяць нас у час журбы,
Што моц даюць у цяжкім горы
І ў час жыцьцёвай барацьбы!

НЯ ПЛАЧ, СЭРЦА...

Ня шумі ты, вецер,
Непагодай дзікай;
Ня плач, маё сэрца,
Ад жальбы вялікай.

Табе цяжка, нудна,
Што зіма настала,
Непагода злая
Хмар да нас наслала,

Што скаваў так моцна
Вёску сівер люты,
На жыцьцё прыроды
Узлажыў ён пугы...

Покуль вецер стогне,
Завіруха ў полі,
Набірайся сілы,
Сэрца, як найболей.

Загартуйся моцна,
Якнайбольш шлі згоды:

І ня грозны будуць
Усе табе нягоды.

Дык-жа ня сумуйся,
Сэрца, ня журыся,
Лепш надзей сьветлай
Ты мне адзавіся!

Гэй, засьмейся, сэрца,
 Тэй усьмешкай мілай,
 Што душу ўзьнімае,
 Узмацняе сілы,

Што зганяе хутка
 Сум і жальбу злую,
 Што дае надзею
 І любоў сьвятую!

У ДАРОЗЕ.

Грахоца чыгунка між ўзгоркаў зялёных
 Праз бор, што стаіць, як сыцяна;
 Блішчаць залаціста-бурштынныя сосны.
 Куды-ж так нясецца яна?

Спаміж бору вылунаў горад вялікі;
 Паплыў ён, схваўся і зьнік.
 Ізноў пацягнуліся вузкія ніўкі,
 Дзе працу кладзе ўсю мужык.

Па ўзгорку рассыпалісь гурмай сяляне,
 Капаюцца ў чорнай ральлі;
 Працуюць з сахой, з бараной небаракі
 На потам аблітай зямлі.

А вунь, на курганчык зялёны усьпёршысь,
 У задуме дзяўчынка сядзіць;
 Заплаканы вочкі,— дзяўчынка-галубка
 На сьвет божа сумна глядзіць.

Галоўку сваю апусьціла так нізка,—
 Чаму засмуцілася так?
 У да лёкі край можа пашоў яе мілы
 І згінуў навек небарак?

А можа аб здрадзе сумуе дзяўчынка,
 Успомніўшы жыцьця вясну:
 Кахаў яе мілы, а посьле пакінуў,
 Пакінуў дзяўчынку адну?..

Грахоча чыгунка і рэжа паветра;
 Бягуць пералескі, палі,
 Палоскі зялёныя, будкі і ніўкі
 Узаратае мякка ральлі...
 Бяжыць маё жыццё, як тая чыгунка,
 Усё далей, усё к сьмерці бліжэй,—
 Ктэй сьмерці, што дасьць мне праўдзівы спачынак,
 Што страшна цямуру сваей.

БІСЯ, СЭРЦА...

Гэй, забудзь свае нягоды
 І з надзеяй у грудзёх
 Заадно ідзі з прыродай
 Спатыкаць вясну ў палёх!

Паглядзі: яна вярнулася.
 Знова кветкі нам мігцяць,
 І праменьні веснавыя
 Лес і поле залацяць.

Сэрцу кожнаму жадана
 Гэта дзіўная пара.
 Біся-ж, сэрца, бязупынна
 Для любві і для добра!

Біся, покі многа сілы
 І у жылах кроў бурліць,
 Покі жыццё табе міла,
 Покі хочацца любіць.

Біся сэрца: глянь, як дзіўна
 Разьліваецца сьвятло;
 Дык-жа біся бязупынна
 І руйнуй ліхое зло!

НАД СЪВЕЖАЙ МАГІЛАЙ.

(Ахвярую М. В.)

Зьяла дзіўнай ты красою,
 Быццам кветачка вясной.
 Як было уцешна, міла
 Любавацца мне табой.

Ты, нябеснае стварэнне,
 Мала цешыла людзей;
 Ліхадзейка-сьмерць падкралась,
 І няма красы тваей.

Хто цябе хоць раз пабачыў,
 Будзе шчыра шкадаваць,
 Па табе, краса-дзяўчына,
 Будзе цяжка сумаваць.

У садочку, ля альтанкі,
 Засталіся сіратой
 Тыя кветкі, што садзіла
 Сваей белаю рукой.

Ты любіла іх, пясціла,
 Палівала кожны дзень.
 Асьвячаў так шчыра, моцна
 Іх тут сонечны прамень...

Шчэзла ты, і кветкі ў садзе
 Больш ня цешаць мне вачэй,
 Толькі служаць успамінкам
 Аб былой красе тваей.

ЛІЙЦЕСЬ, ПЕСЬНІ..

Лійцесь, песьні,
 На прадвесні,
 Узьнімайце вы людзей;
 Зазьвініце,
 Паляціце
 Вы над вёскаю хутчэй!

Гэй, рухайся,
Абуджайся,
Беларускі родны край!
Ясна сонца,
У старонцы
Якхутчэй мацней зазьяй!

Трэба скоро
Сьнегу горы
На палетках растапіць
І вадзіцай,
Як жывіцай,
Землю-матку напаіць,
Каб прыгожа
Наша збожжа
Аksamітам зацьвіло,
Край каб мілы
Набраў сілы,
Што дае вясны цяпло;
Каб нам зьялі,
Красавалі
Нашы нівы і сады:
Будзем сыты
І акрыты,
Будзе шчасна нам тады...

Лійцесь, песьні,
На прадвесні,
Узьнімайце вы людзей;
Зазьвініце,
Паляціце
Вы над вёскаю хутчэй!

У МАЇВУЮ НОЧ.

Дзень маёвы патух, ноч акрыла зямлю.

Я адзін,—са мной шмат думак-дзетак.

Я стаю сярод дрэў, што захутаны ў бель;

Сад напоўніўся пахам ад кветак.

Стаў я ўдаль пазіраць: там, за борам, здалёк

Выплыў месяц пурпурна-чырвоны;

Каля саду таемныя цені паўзьлі...

Паліліся чароўныя тоны...

Шчабятая салавейка—каханьня пявец,

І заслухаўся сьпеваў я дзіўных:

І здавалася мне, што паветра дрыжыць

Ад тых тонаў яго пераліўных.

Ўсё растуць, ўсё званчэй зыкі песьні яго,

Сад пахучы сабой напаўняюць.

І узняўшысь вышэй, месяц стаўся бялей,

Зоры ў небе таёмна міргаюць.

Напаўняецца дзіўнай уцехай душа

І з вачэй сьлёзы шчасьця ліюцца.

А салоўка нямоўчна шчабеча ў кустох.

З песьняй думкі да зораў імкнуцца.

Песьні ўторыць плюскотам спрасоньня рака,

Што ад месяца дзіўна іскрыцца.

А за рэчкай люстранаю гоман чуваць,

Як брыльянты—раса мігаціцца.

Там сьпяваюць, шумяць, карагоды зьвіняць,—

Гэта моладзь грамадай гуляе;

Сьмех і гоман нясецца над соннай ракой,

А ў кустох салавейка сьпявае...

ДЗІЦЯЧЫЯ ГАДЫ.

Як толькі ўспомню я парою
 Дзіцяцтва залатыя сны,
 Крыніцай сьветлай прада мною
 Нясуцца дні маёй вясны.
 О, жыцця раница сьвятая,
 Душы і сэрцу дарагая,
 Заўсёды ў памяці маёй
 Ты будзеш зьяць сваёй красой!

І роднай маткі вобраз мілы,
 Яе каханьне да мяне
 І маладыя мае сілы
 Ўсплываюць часта ў сьветлым сьне.
 Вясной, у бляску срыбнай ночы,
 Як красаваўся дзіўна сад,
 Я першы раз адплюснуў вочы
 І сьвета хараству быў рад.

Я рос сярод красы прыроды,
 Душу сваю з прыродай зьліў;
 І ў сьветлы час і ў час нягоды—
 Яе змаленства я любіў.
 І з кожнай кветкі на лугох
 І з кожнай траўкі на палёх
 Цудоўну моц я даставаў
 І шчасьце ў сэрцы гадаваў.

Зямлёй і небам любавалася
 І чуў іх вечную красу.
 Я часта ранкам углядаўся
 У прамяністую расу.
 Вясной чароўнай і пахучай
 Любіў я рана уставаць
 І сьветлы золак спатыкаць.
 Тады з палёў струёй жывучай

Мне звон чароўны прылятаў,
 Душу ён песьняй напаўняў.
 Хадзіў тады я сьветлы, дзіўны
 І чуў я водгук пераліўны...
 Удзень і ўночы серабрыстай
 Я цягам хараство лавіў.
 І шмат я ўзяў уцехі чыстай
 Ад зор, што змалку палюбіў.

Я добра помню сьветлы дзень:
 Пашоў я ў гай па роднай глебе,
 Бляск сонца не хаваўся ў цень,
 Сьпявалі жаўраначкі ў небе.
 Я ў гаі кветкі — сон зьбіраў.
 Стаяла сонейка высока.
 У кустох лазовых, недалёка,
 Тут салавейка шчабятаяў.

Няўмочна ў рамках зеляніны
 Люстраны плюскатаў ручэй.
 Ад хараства лясной нізіны
 Ня мог я адарваць вачэй.
 А во абраз яшчэ ўсплывае.
 Пурпурам зьяе ўвесь усход,
 Бы агняцьвет там палыхае.
 Душа імчыць да неба ўзьлёт.

Сярод званцу і палыноў
 Я з вудачкай па сьцежцы вузкай
 Іду к вярбінцы ля кустоў,
 А сьлед мой цягнецца істужкай.
 Канюх крычыць, бы на бяду.
 Кідаю леску я ў ваду,
 За паплаўком сачу няўхільна,
 А сэрца б'ецца пільна, пільна...

А во й папалась срэбна рыбка.
 Хутчэй у збан яе кладу...
 Увесь ранак я над рэчкай зыбкай.
 Ужо позна. Сьнедаць я іду...
 Эх, дзецтва, дзецтва залатое,
 Цябе ніколі не забыць!
 Шчасьлівы час той з яснаю
 У душы заўсёды будзе жыць!

ПІСЬМЕНЬНІКУ—ГУМАНІСТУ.

(З прычыны сьмерці В. Г. Караленкі 25 сьнежня 1921 г.)

Ты змоўк, пісьменьнік, сьветач праўды,
 Ужо ня чутны голас твой,
 Але ня згас агонь жывучы
 Душы вялікай і сьвятой.

Ня ўмрэш ты ў памяці народнай,
 Ты будзеш вечна ў творах жыць,
 Бо праўду, сьветласьць і аздобу
 Ніхто ня можа загасіць!

Ты ўпарта клікаў к праўдзе вечнай,
 К дабру й любові ўсіх людзей,
 Зьявіўшысь сьветачам яскравым
 Сьвятлістых сонечных надзей.

Ты верыў моцна ў перамогу
 Добра і сьветласьці над злом
 І йшоў заўсёды на падмогу
 Усім прыгнечаным людзём.

Сваім жывучым, моцным словам
 Жыцьцёвы змрок ты асьвятляў;
 Сьвятым агнём, сьвятою верай
 Людзём ты сэрцы запаляў.

Аздобным словам паказаў ты,
 Як рэчка грае, лес шуміць,
 Як сонца блескам прамяністым
 Жыцьцё прыроды залаціць...

Хвала-ж табе, пісьменьнік слаўны!
 Ты праўды сьветац залаты.
 Твой дух лунаць ў нас будзе вечна,
 Ня ўмрэш ніколі ў творах ты!

ПАМЯЦІ ЯДВІГІНА Ш.

(З прычыны яго сьмерці 26 лютага 1922 г.)

Сумуй, краіна беларусаў,
 Жалобны апрані убор,
 Бо змоўк пісьменьнік твой яскравы,
 Сьмяртэльны ўнёс яго віхор...

Ён шчыра зычыў долі краю,
 Чакаў сьвятлейшага жыцьця.

І вось зара ўзыйшла ў краіне,
 А ён — у царстве нябыцьця.

Але ў сваіх жывучых творах
 Ты ў краі вечна будзеш жыць!

Таго радзіма не забудзе,
 Хто шчыра ўмеў яе любіць.

На роднай глебе беларускай
 Твая „Бярозка“ й „Васількі“

Тут будуць вечна красавацца,
 Як чараўныя аганькі.

Агонь ня згасьне вострых словаў;
 Ёх беларусам не забыць.

Пакуль наш край існуе ў сьвеце,
 Пакуль наш люд тут будзе жыць!

Ты гумарам, сатырай ёмкай

Людзей палепшыць цёнгля дбаў;

З каханьнем шчырым к чалавеку

Яго заганы маляваў.

Жыццё зьвяроў і розных птушак
 Любіў ты шчыра, як дзіця,—
 І з-пад пяра твайго паўсталі
 На сьвет малюнкi іх жыцця.
 Твайго імя нам не забыцца
 У доўгім шэрагу вякоў.
 Прымі-ж хвалу, пісьменьнік слаўны,
 Краіны роднае сыноў!

ПЕСЬНЯРУ ХАРАСТВА.

*(Памяці М. Баідановіча ў 5-ю гадавіну яго сьмерці
 25 мая 1917 г.).*

Прайшло пяць гадоў з таго сумнага маю,
 Як змоўк наш поэт, наш песьняр хараства,
 Але верш твой сталёвы зьвініць скрозь у краю—
 Яго вучыць у школах вясковых дзятва.

Ты выведаў тайну гармоніі дзіўнай
 І вывучыў хартыі роднай красы:
 Тьае вершы вясёлкай зіхцяць пераліўнай,
 Нібы сонейка ў кроплях вясенняй расы.

Магутнасьць і гібкасьць радзімага слова
 Яскрава ты выявіў сьвету ўсяму.
 Твая ліра сьпявала нам музыкай новай.
 Яркім сьветачам стаўся ты краю свайму.

Ад думак крышталёвых, што ўкладзены ў вершы
 І мудрасьцю вее і блескам сьвятым;
 Беларускае мова зіхцець стала ўперша
 Сьветазорным магутным агнём залатым.

Чуцьцём сваім моцным і думкай крылатай
 Ты часта ў чужыне свой край аблятаў;
 З ім ты зьліўся душою, любоўю багатай.
 З шчырых дум і чуцьця свой „Вянок“ ты сплятаў.

Ад ліры тваёй наша родная мова
 Набралася сілы, аздобы, жыцьця...
 Хай-жа вечна гучыць тваё моцнае слова
 І чапае найлепшыя струны чуцьця!

ГАСПАДАРУ ЗЯМЛІ БЕЛАРУСКАЙ.

(Прысьвячаю IV-му Ўсебеларускаму Зьезду Саветаў).

Яшчэ нядаўна быў той час,
 Калі на нашай Русі Белай
 Гаспадаром быў доўга ў нас
 Багаты кляс.
 Народ наш быў прыціснуты, нясьмелы.
 Але ўзнялася бура,
 Магутны загудзеў віхор—
 І наша простая натура
 Ubачыла прастор.

Узняўся волат-вялікан,
 Парваў адвечныя ён пуці,
 І над жыцьцём сваім стаў пан,
 Хоць быў прыспан
 І злою сілаю спрадвеку скуты.
 Узмоцненыя сілы
 З барацьбітамі ён зьяднаў
 І край свой бедны і пахілы
 К жыцьцю, к сьвятлу узняў.

Кіруй-жа краем, гаспадар,
 Вядзі народ да сьветлай долі!
 Ты барацьбы магутны дар,
 Краіны твар,
 Ты шчыры вартаўнік народнай волі.
 Жыві-ж у краі вечна,
 Будуй вялікі новы гмах,
 Што будзе красаваць адвечна!
 Жыві, чырвоны сьцяг!..

Д З Е Т К А М.

Ш П А К.

Сонейка зазьяла,
К нам вясна прышла.

Сьнег ужо растаяў,
Рэчка загула.

З дальняе старонкі
Прыляцеў к нам шпак.

Сеў ён на бярозку
І сьпявае так:

„Дзеткі, выхадзеце
Сустрачаць вясну!

Ўстала ўжо прырода
З зімавога сну.

Я сьпяю вам песьню
Пра далёкі край,

Дзе так дзіўна, ясна,
Дзе красуе май.

Ня прыходзе ў край той
З сіверам зіма;

Ня відаць там гора
І нуды няма...

Хоць было там шчасна
І вясёла мне,

Але ўсё-ткі лепей
У роднай старане“.

П Ч О Л К А.

Толькі наступіла
 Пара веснавая,—
 Выляцела ў поле
 Пчолка залатая.

Ёй за шчырай працай
 Весела і шчасна;
 Тут красуе верба,
 Сонца сьвеціць ясна.

Лётае па красках
 Пчолка працаўная,
 Кветачкі цалуе
 І мядок зьбірае.

Назьбірала пчолка
 Пыльцы і мядочку;
 Ёй накарміць дзетак
 У сваім дамочку...

У вульлі шумліва:
 Праца там кіпела.
 К родненькай сямейцы
 Пчолка прыляцела.

П А С Т У Ш О К.

Сонца толькі што ўзышло,
 Шле наўкол сваё сьвятло.

Выйшаў з хаты пастушок
 І зайграў ён у ражок.

Пастушок: „Ту-гу, ту-гу!..
 Добра будзе на лугу

Майму стадку пагуляць,
 Роснай траўкі пашчыпаць“.

І кароўкі ўміг яму
Адказалі: „Му-му-му!..

Будзем цэлы дзень гуляць,
Траўку, красачкі шчыпаць.

Каб спачыць нам у цяньку,
Пабываем і ў гайку.

Там крыніца б'е струёй;
Будзем піць вадзіцу ў ёй.

А як прыдзе ў поле змрок,
Сонца зьнікне за лясок,—

Зноў у вёску вечарком
Прыдзем з смачным малачком“.

У Л Е Т К У.

Ласкава зірнула
К нам у хату сонца
І зазьяла ясным
Бляскам на ваконцы.

Ў гай зялёны пойдзем
Мы сягонья, дзеткі:
Ягады ўжо ёсьць там
І красуюць кветкі.

Там паміж кустамі
Знойдзем мы чарніцы;
Нас чакаюць ў траўцы
Сьпелыя суніцы.

Там бульбоча рэчка
З вецярком шумлівым;
Будзем любавацца
Ручайком бурлівым.

Дружна запяём мы
 Песеньку на волі.
 Нам зязюлька скажа
 Там аб нашай долі.

Запяюць прыветна
 Нам лясныя птушкі.
 У лесе будуць лётаць
 Залатыя мушкі.

Замарыўшысь сядзем
 Мы на пень спачыці;
 За жыццём стварэньняў
 Будзем там сачыці...

Р А Н І Ц А Й.

Хлопчык Яначка маленькі
 Нешта доўга сёння сьпіць.
 Татка кажа: „Устань, міленькі!
 Годзе сны табе ўжо сьніць.

Сёння цёплы дзень вясновы;
 Пойдзем дровы мы рубаць.
 Нарубаўшы мамцы дровы,
 У поле выйдзем пагуляць.

Там нарвеш прыгожых кветак,
 Шмат пабачыш матылькоў,
 Там спаткаеш малых дзетак—
 Сваіх жвавых сябрукоў.

Паглядзі, як сьвеціць сонца
 І ліецца сьпеў вясны.
 Птушкі звоняць у ваконца,—
 Працаваць завуць яны“.

У В Ё С Ц Ы.

Хаткі над рэчкаю
Цесна стаяць;
Дрэўцы зялёныя
Сьцішна шумяць.

Ў пушчы, за рэчкаю,
Птушкі пяюць,
А над вадзіцаю
Кані снуюць.

Неба блакітнае,
Рэчка блішчыць.
Сонейка яснае
Ўсё залаціць.

Ў вёсцы па вуліцы
Дзеткі бягуць;
Звонкія, гулкія
Зыкі лятуць.

Дзеткам тут весела
Ў коні гуляць,
Добра па вуліцы
Качку качаць...

БАБУЛЬКА І КОЗЬЛІК.

(З народнае казкі).

Шэранькі козьлік
Жыў у бабулькі,
Быццам у роднай
Мілай матулькі.
Козьліка бабка
Дужа любіла,
Ў хатаньцы цёплай
Вельмі пясціла.

Красачкі, траўку,
 Лісьцікі рвала,
 Козьліку часта
 Ежу давала.
 У сенцах на траўцы
 Клаўся ён спаці;
 Часта ў садочак
 Бегаў гуляці.
 Раз захацеў ён
 Бегчы ў гаёчак:
 Стаў яму цесен
 Бабкін садочак.
 Козьлік разбурыў
 Тын у садочку,
 І апынуўся
 Ён у лясочку.
 У лесе, ў гушчары,
 Сосны стаялі,—
 Яго ваўкі там
 Хутка дагналі...
 Плакала ў хатцы
 Доўга бабулька,
 Як па дзяцёнку
 Плача матулька.

Л А С Т А Ў К І.

Дзьве ластаўкі жвава
 Гнязьдзечка ляпілі,
 У дзюбачках гліну,
 Пушочак насілі.
 Ёх шчыранькай працы
 Дзівіліся людзі:
 „Во цёплая хатка
 Тут ластаўкам будзе!“

І скончылася хутка
 Упартая праца;
 Ня трэба ўжо болей
 Сьпявачкам старацца.
 І сьветлага жыцьця
 Ляцелі часіны...
 Прыждалі сьпявачкі
 Шчасьлівай хвіліны.
 У цёплым гнязьдзечку
 Ужо вывелісь дзеткі,
 І мушак прасілі
 Сабе малалеткі.
 І ластаўкі ўцешна
 Ём ежу насілі—
 Казявак і мушак,—
 Вадзіцай паілі.
 Было так прыемна
 Сачыць гэтых птушак
 І жыцьце і працу
 Пяюх-клапатушак.
 Ось вырасьлі дзеткі,
 Малыя ўзмацнелі,
 З старымі ўзьняліся
 І ўдаль паляцелі...

К О Ц І К.

(Паводлуг народнае песьні).

Хлопчык любіць коціка,
 Лашчыць ён варкоціка,—
 Коцік міл яму.

З ім на двор гуляць ідзе;
 Часта малачка дае
 Ён сябру свайму.

Ходзіць коцік беленькі,
 Хвосьцік яго шэранькі,
 А бяжыць—стралой.

К хлопцу прытуляецца,
 Сьпінкай выгібаецца,
 Хвост яго—дугой.

Як убачыць птушачку,
 Хутка лапатушачку
 Хочыць ён схапіць:

Вочкі разгараюцца,
 Кіпці выпрастаюцца,
 Ён за ёй бяжыць.

Поўсьць у яго чыстая,
 Белая, пушыстая,
 Мяккая, як лён.

Мышкі, сьцеражэцеся,
 Ціха!.. беражэцеся!
 Уміг вас зловіць ён.

У В О С Е Н Ь.

Сонца ў хмаркі ўжо схавалась,
 Восень смутная прышла,
 Дождз і вецер, гразь і холад
 К нам з сабою прынясла.

Зажурыўся гай шумлівы,
 Дрэвы жаласна шумяць;
 На галінках, быццам сьлэзкі,
 Кроплі мутныя вісяць.

Не шчабечуць ужо болей
 Птушкі звонкія ў палёх,
 І ня лётаюць вясёла
 Матылёчкі на лугох.

Няма кветчак у полі,
 Не красуе васілёк
 І ня зьяе пазалотай
 Поле жытняе здалёк...

Ня журыцеся вы, дзеткі:
 Зноў к нам вернецца вясна,
 Зноў цяпло, сьвятло і кветкі
 Прынясе з сабой яна.

СЬНЯЖЫНКІ.

Лётаюць, сыплюцца
 Зоркі-сьняжынкі—
 Лёгкія, белыя,
 Быццам пушынкі.

Роўна так сьцелюцца
 У вёсцы і ў полі,
 Круцяцца, кружацца
 Важна, паволі.

Шумна гуляць будуць
 Дзеткі ў дагонкі;
 Хутка пачуецца
 Голас наш звонкі.

Жыва мы зробім тут
 Новыя сьцежкі,
 Гурмай гуляць выйдзем
 Весела ў сьнежкі.

З неба ўсё сыплюцца
Сьнежныя зоркі...
Станем на саначках
Езьдзіць мы з горкі.

Бліснула сонейка
Золатам ясным —
Зьяюць сьняжыначкі
Вогнікам шчасным.

Дзеткам тут весела,
Хоць і марозна,
Цёпла за гульнямі,
Зімка ня грозна.

ДЗЕДКА-МАРОЗ.

Ў вопратцы белай,
Сьнежнай, даўгой,
З белай пушыстай
Ён барадой, —

Хутка прышоў к нам
Дзедка-Мароз;
Холаду й сьнегу
Шмат нам прынёс.

Шчыльна закрыў ён
Ржышча ўсіх ніў,
Рукі і твары
Пачырваніў.

Ходзіць у полі,
Сьнегам хрушчыць
Сіверы водзіць,
Гучна трашчыць.

Дзеткі, выходзьце
Дровы рубаць,
Скончыўшы працу,
Ў сьнежкі гуляць,

З дзедам змагацца
З белым-сівым:
Ён вам гулянку
Справіў усім.

У ЗІМКУ.

Маці з калаўротам
Села ля вакна;
Хоча ставіць кросны
Пад вясну яна.
Завіруха плача,
Грукае ў вакно,
І грахоча пралка
З ёю заадно.
Каля мамкі дзеткі
Селі ўсе ў радок.
Ім прытульна, добра;
Цёплы іх куток.
Сівер там сярдуе
Ў вуліцах пустых.
І ліецца казка
З вусн матулькі іх.
Слухае уважна
Казачку дзятва;
Думкамі занята
Кожна галава.
Хай гудзіць там сівер,—
Тут ня страшна ім.
Дзеткам добра, шчасна
У кутку сваім.

Т У ШКОЛКУ.

Сонейка зірнула
 Ў мёрзлае вакно,
 Іскрамі зазьяла
 Дзіўна так яно.

Рана ўстаў з пасьцелькі
 Хлопчык Васілёк,
 І ў вакно убачыў
 Сьветленькі дзянёк.

Жыва ён памыўся,
 Паўтарыў урок,
 Кісяльку пасьнедаў
 З таткам Васілёк.

Сёньня дзень вясёлы,
 Зьяе яснатой:
 Добра бегчы ў школу
 Дзеткам грамадой.

За вакном, як срэбра,
 Скрозь бялеўся сьнег.
 Хлопчык хутка ў школу
 З сябрамі пабег.

З Ъ М Е С Т.

	Стар.
Чырвоны Золак	5
Вольная Беларусь	6
Волат	—
Песьня над калыскай	7
З чужыны	8
Васкрос край	9
Песьняром жалбы	10
Годзе плакаць!	11
Гымы працы	12
Будаўніком новага жыцця	13
Першага мая	14
Новая жалейка	—
Чырвоны сыцяг	15
Хто мы	16
Раскуты Промэтэй	17
Песьня ваякоў рэволюцыі	18
Грайце, струны	19
Скала і Сфінкс	20
Марш чырвонаармейцаў	22
Вялікія ўгодкі	23
Беларусь	24
Роднай старонцы	25
Вогнішча	26
У купальскую ноч	27
Вяртаньне ў радзіму	28
На прадвесні	29
Песьня маладога аратага	31
На полі	32
У прыпар	33
Зашумела жыта	—
Жніво	35
Маладая жняя	—
Вясна ідзе	37
Веснавое	—

	Стар.
Адрадзілася прырода	38
Вясной	39
* * * (Задымілась рака...)	40
Гымы вясне	41
Кліч вясны	42
У жыце	—
* * * (Залацісты вечар дагарае)	43
Навальніца	44
У летні вечар	45
Сярод прыроды	46
У летнюю ноч	—
Мая рэчка	47
Васількі	48
Рыбалоў	49
Над Дзвіной	50
Вечар на берагу возера	51
Вольны шлях	—
Восень	52
Элегія	53
Першы снег	54
Згадкі	55
Каханьне	—
Нада мною хмары	56
У маёвую ноч	57
Сонэт	—
* * * (Я спаткалась з табой...)	58
Паляці, вецер...	59
У сонечных праменьнях	60
* * * (Чаму мне так сумна...)	—
Маё жаданьне	61
Романс	62
Незабудкі	—
Песьня	63
Ноктурно	64
Сівер завывае	65
У зімовую ноч.. . . .	66

Гыmn сонцу	67
Зазьяла сонца..	68
Усход сонца	—
Арол	69
На спатканьне сонцу	70
Зорныя далі	71
Да святлых зор	—
Зоркі	72
Мая песьня	73
Ня плач, сэрца.	74
У дарозе	75
Біся, сэрца..	76
Над сьвежай магілай.	77
Лійцесь, песьні...	—
У маёвую ноч	79
Дзіцячыя гады	80
Письменьніку-гуманісту	82
Памяці Ядвігіна Ш.	83
Песьняру хараства	84
Гаспадару Зямлі Беларускай	85

Дзеткам:

Шпак	86
Пчолка	87
Пастушок	—
Улетку	88
Раніцай	89
У вёсцы	90
Бабулька і козьлік	—
Ластаўкі	91
Коцік	92
Увосень	93
Сьняжынкi	94
Дзедка-Мароз	95
Узімку	96
У школку	97

B0000002599404